JMG

Kandidatuppsats i journalistik

2026-01-09

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation

www.gu.se/jmg

Krisgestaltning på lokal och nationell nivå

En jämförande kvantitativ innehållsanalys av nyhetsrapporteringen kring skolskjutningen i Örebro

Författare: Carl Johan Mårtensson, Sofie Åkerman, Minna Billström
Handledare: Elena Johansson
Kursansvarig: Elena Johansson

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

Title:	Krisgestaltning på lokal och nationell nivå – En jämförande kvantitativ innehållsanalys av nyhetsrapporteringen kring skolskjutningen i Örebro.
Authors:	Carl Johan Mårtensson, Sofie Åkerman, Minna Billström
Level:	Bachelor thesis in Journalism
Term:	HT 2025
Supervisor:	Elena Johansson

The aim of this thesis was to examine how local and national Swedish newspapers framed the school shooting in Örebro. Furthermore, we aimed to compare local and national newspapers' framing of the shooting to analyze what similarities and differences there are, and to determine what functions they fulfill depending on if they are local or national. This purpose has been achieved by a quantitative content analysis of 143 articles from two Swedish national newspapers and 184 articles from the local newspaper in Örebro.

The study draws upon Entman's (1993) Framing Theory, while incorporating more recent as well as field specific research. This has allowed us to get a more extensive understanding of the use of frames, specifically in crisis journalism carried out by national and local newspapers. The operationalization of the theoretical framework has been carried out in a cumulative manner and is largely based on already established frames and operational indicators, originally identified and designed by Semetko and Valkenburg (2000). The frames examined in this thesis were: *human interest, morality, attribution of responsibility and conflict*. In addition to these frames, the material was examined to determine if the coverage was *episodic* or *thematic*.

Our findings suggest that the local and national papers tended to use similar frames in the reporting of the school shooting in Örebro. The human interest and morality frame, as well as episodic framing were the most protruding frames for both newspapers. We could however observe tendencies suggesting that the local newspaper was more inclined to use these frames. In a similar manner, the national newspapers were more inclined to use the attribution of responsibility and conflict frames as well as the thematic frame than the local newspaper.

Innehållsförteckning

Abstract **2**
1. Inledning **4**
2. Bakgrund **6**
2.1 Det svenska medielandskapet 6
3. Syfte och frågeställningar **9**
3.1 Forskningsfrågor 9
4. Tidigare forskning **10**
4.1 Omfattning och ihållighet i rapporteringen 10
4.2 Gestaltning 11
4.3 Tematisk eller episodisk inramning? 13
4.3.1 Ett terrordåd eller ett brott? 13
4.4 Diskussion och forskningslucka 14
5. Teoretiskt ramverk **17**
5.1 Gestaltningsteorin 17
5.2 Gestaltningsramar 18
5.3 Diskussion 18
6. Metod **20**
6.1 Urval 20
6.2 Operationalisering 22
6.3 Validitet och reliabilitet 24
7. Resultat **26**
7.1 Hur gestaltades händelsen i nationella respektive lokala tidningar och på vilka sätt skiljer sig gestaltningen åt? 26
7.2 Hur kan dessa eventuella likheter och skillnader i gestaltning förstås utifrån tidigare forskning och teori? 29
8. Slutsatser **32**
9. Diskussion **34**
9.1 Generaliserbarhet 35
9.2 Framtida forskning 35
Referenser **37**
Bilaga 1: Kodschema **41**
Bilaga 2: Kodbok och instruktioner **44**

1. Inledning

Den 4 februari 2025 gick en tidigare elev till attack inne på Campus Risbergska i Örebro. Elva personer, inklusive gärningsmannen, sköts till döds. Skolattacken blir den dödligaste i svensk modern tid. Händelsen fick omedelbart stor medial uppmärksamhet och dominerade nyhetsflödet både på lokal och nationell nivå de efterföljande veckorna. Örebros egen lokaltidning, Nerikes Allehanda, var först på plats med reportrar utanför skolan och började rapportera direkt från händelsen och kort därefter tog de nationella medierna vid och anslöt på plats för att inleda sin rapportering (Ivarsson, 2025). Den lokala händelsen fick därmed snabbt en nationell medial spridning. I en svensk kontext, och särskilt i en mellanstor stad som Örebro, framstod masskjutningen som en exceptionell händelse då inget liknande tidigare har skett i Sverige.

Denna studie undersöker hur den lokala tidningen gestaltade dådet i Örebro i jämförelse med de nationella tidningarna. Det övergripande syftet är att utröna vilka funktioner nationella respektive lokala tidningar fyller vid en krishändelse som får nationell uppmärksamhet, med utgångspunkt i Örebrodådet. Mer specifikt utgår undersökningen från gestaltning och funktionerna undersöks alltså utifrån hur de olika tidningstyperna ramar in en krishändelse. Sett till att lokaltidningarna står inför utmaningar på flera orter blir det relevant att se närmare på vilken, om någon, effekt den geografiska närheten till den berörda platsen har på gestaltningen av dådet (Institutet för mediestudier, 2025). Att utröna vilka roller lokala respektive nationella tidningar spelar, gör det möjligt att i ett andra led diskutera om något går förlorat i rapporteringen av en krishändelse på orter som saknar lokaltidning.

Sett till att dådet i Örebro är en unik händelse i Sveriges historia är detta ett relativt outforskat område av det svenska medielandskapet. Studien tar därför avstamp i tidigare forskning av liknande händelser som uppstått i icke-svenska kontexter. Forskningen som ligger till grund för studien analyserar bland annat den lokala och nationella gestaltningen av amerikanska mass- och skolskjutningar (Holody m.fl., 2012; Holody & Daniel, 2016; LaRose m.fl., 2021). Den tidigare forskningen ger inte alltid några entydiga svar på vilka mönster och tendenser som finns, varken i en amerikansk och i synnerhet inte i en svensk kontext. Den utgör dock en gedigen grund att bygga vidare på och utveckla forskningsläget kring hur detta kommer till uttryck i en svensk kontext.

Studien analyserar nyhetsrapporteringen från tre svenska dagstidningar under de närmaste efterföljande veckorna efter dådets inträffande, med gestaltningsteorin som teoretisk grund. Genom en kvantitativ innehållsanalys undersöks den lokala och nationella rapporteringen med utgångspunkt i gestaltningsramar som identifierats som vanligt förekommande i nyhetsrapportering samt operationella indikatorer etablerade i tidigare forskning (Holt & Major, 2010; Semetko & Valkenburg, 2000). Undersökningen tar utöver de specifika gestaltningsramarna hänsyn till huruvida tidningarna ramar in händelsen på ett episodiskt eller tematiskt sätt. Det vill säga om rapporteringen behandlade dådet som en isolerad, unik

händelse eller satte det i ett bredare samhällsperspektiv genom att exempelvis koppla det till liknande våldsdåd.

2. Bakgrund

Tiden efter dådet dominerades nyhetsflödet av en stor mängd artiklar med olika teman och infallsvinklar från både lokala och nationella tidningar. Rapporteringen karaktäriserades bland annat av skildringar av händelseförloppet, djupgående berättelser från offer och anhöriga och gärningsmannens socialt utsatta bakgrund samt hans lagliga innehav av jaktvapen. Detta går att utläsa från nyhetsrapporteringen efter dådet (Hazianastasiou, 2025; Lindberg, 2025; Nilsson, 2025; Salihu, Kirvesmäki & Larsson, 2025). Gärningsmannens lagliga vapeninnehav gav dessutom snabbt upphov till en intensifierad politisk debatt om behovet av skärpta vapenlagar, en debatt som i viss utsträckning fördes och uppmärksammades i medierna (Nutley & Sjögren, 2025).

Tidigt stod det klart att nästan alla offer hade utländsk bakgrund medan gärningsmannen inte hade det, vilket gav upphov till oro och spekulationer om ideologiska motiv, särskilt bland invandrargrupper i Örebro (Kazmierska, 2025). När polisen dagen efter masskjutningen på Risbergska meddelade att inget tydde på att gärningsmannen skulle haft ett ideologiskt motiv, väckte detta kritik och missnöje, främst på sociala medier (Hermansson, Lundqvist & Radlovacki, 2025). Oron kan antas ha spätts på av att TV4-nyheterna samma dag publicerade en artikel där de låtit ljudtekniker analysera ett videoklipp som filmats under skjutningen. Efter analysen konstaterar de att någon har ropat “ni ska bort från Europa!”, vilket skulle antyda att brottet hade ett ideologiskt motiv (Lindgren, 2025).

I mitten av maj 2025 presenterade polisen resultatet av sin förundersökning och den andra juni lades förundersökningen ned (Polismyndigheten, 2025). Orsaken och motivet till dådet uppges vara gärningsmannens vilja att ta sitt eget liv, samt att ta ut sin frustration på sin omgivning. Dessutom bekräftar Polismyndigheten (2025) att de i undersökningen inte finner några tecken på att brottet skulle ha några ideologiska motiv.

Frågan är dock om den lokala och nationella rapporteringen av attacken fyllde olika roller och funktion genom sin gestaltning av händelsen. Mediernas skilda resurser, uppdrag och publik kan antas ha påverkat rapporteringen. Samtidigt präglas medieutvecklingen av att just lokalredaktioner läggs ned och att lokala medier försvinner, vilket ytterligare väcker frågor om vilken roll och betydelse de lokala medierna egentligen har vid exempelvis en krissituation (Nygren, 2024). Vår uppsats kommer därför att undersöka hur gestaltningen av händelsen skiljer sig åt i nationella och lokala medier.

2.1 Det svenska medielandskapet

Under krissituationer fyller journalistiken en nyckelfunktion i samhället genom att sprida tillförlitlig information. Vid händelser, likt skjutningen i Örebro, framkallar det ett stort behov hos allmänheten att få klarhet i vad det är som har hänt och vilka som har drabbats. Samtidigt finns det en förväntan från publiken att denna information ska tillhandahållas så snabbt som möjligt (Ghersetti & Odén, 2024). Även om journalistiken generellt drivs av gemensamma

demokratiska uppdrag, uppvisar lokala och nationella medier skillnader i deras funktion, roll och publikrelation.

Heiselberg och Hopmann (2024) har i sin studie identifierat olika funktioner som tydliggör hur lokala medier skiljer sig från nationella och är applicerbara vid välfungerande lokaljournalistik. En av dessa är hur lokaljournalistik har en förmåga att upprätthålla och stärka gemenskapen i det lokala samhället. Genom att rapportera om vardagliga företeelser, informera om lokala händelser eller människors livsberättelser skapas en gemensam referensram. Därigenom fyller lokaljournalistiken inte enbart en informativ roll, utan fungerar även som ett socialt kitt som binder samman samhället och stärker känslan av tillhörighet. I ett andra led kännetecknas lokaljournalistiken av sin roll att granska och hålla just lokala makthavare ansvariga. Genom att synliggöra konsekvenser av politiska beslut och klargöra hur dessa påverkar invånarna, bidrar den lokala journalistiken till att stärka demokratins funktion i samhället i stort. Dessutom finns det enligt Heiselberg och Hopmann (2024) empiriskt stöd för att lokaljournalistiken tenderar att vara mindre sensationsdriven i relation till nationella medier. Sammantaget bidrar dessa funktioner inte enbart till att stötta det lokala samhället, utan spelar även en central roll i att dämpa oro och skapa stabilitet i situationer som präglas av osäkerhet och rädsla likt skolskjutningen i Örebro. I detta fall blev händelsen inte bara en lokal angelägenhet, utan utvecklades snabbt till en nationell nyhet som fick stort genomslag även i riksmedier.

I kontrast till lokaljournalistikens samhällsnära och vardagsorienterade funktion, kännetecknas nationella medier av ett bredare och ett mer övergripande uppdrag. Nationella medier placerar oftast händelser i större nationella sammanhang och kopplar dem till bredare frågor som berör politik och samhälle i stort. En möjlig förklaring till detta är att nationella medier ser krisen som en del av ett större samhällsproblem och därigenom tolkar den genom nationella narrativ (Holody & Daniel, 2016). Dessutom riktar sig nationella medier till en bredare publik där läsarna inte nödvändigtvis har en känslomässig eller geografisk anknytning till platsen och händelsen. Förväntningarna hos publiken blir snarare att förstå samhällskonsekvenser som berör det inträffade, än att läsa om det som har en lokal betydelse. Även detta kan påverka hur rapporteringen vinklas och hur händelsen gestaltas i nationella medier (Holody & Daniel, 2016).

Sammanfattningsvis innebär dessa skillnader att lokala och nationella medier kan bygga upp olika narrativ kring samma händelse beroende på vad de väljer att fokusera på. Publiken möter därmed två olika sätt att förstå händelsen: ett lokalt perspektiv som fokuserar på den direkta påverkan på det berörda lokalsamhället och ett nationellt som placerar händelsen i ett större samhälleligt perspektiv. Detta kan leda till att en händelse tolkas av publiken på olika sätt, beroende på vilken medietyp publiken tar del av.

Samtidigt är en annan intressant aspekt hur lokaljournalistiken stått inför en rad utmaningar de senaste tjugo åren. Idag saknar 72 av 290 kommuner i Sverige en lokal redaktionell närvaro (Institutet för mediestudier, 2025). Till följd av digitaliseringen och förlorade annonsintäkter, har lokala redaktioner varit särskilt ekonomiskt sårbara i relation till de

nationella. Detta har resulterat i nedskärningar men även nedläggning av såväl lokalredaktioner som lokaltidningar runt om i landet (Nygren, 2018; Nygren & Tenor, 2020). Dessutom får frånvaro eller resurssvag närvaro av lokala redaktioner även direkta konsekvenser för demokratin. När medborgarna inte tillskanskas grundläggande information om till exempel politiska beslut, påverkas deras demokratiska rätt till bland annat fri åsiktsbildning (Wänström & Johansson, 2023). Detta väcker generella frågor om vilken specifik funktion och betydelse lokala medier har i samhället vid krissituationer, samt om nationella medier skulle kunna ersätta rapporteringen när lokal närvaro är resurssvag eller helt saknas. Genom att undersöka hur lokala och nationella tidningar gestaltade händelsen i Örebro, är förhoppningarna att vi kommer se ett mönster som leder in till ett svar.

3. Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur lokala respektive nationella tidningar gestaltade skolskjutningen i Örebro. I ett andra led jämför vi lokala och nationella tidningars gestaltningar för att analysera vilka likheter och skillnader som finns, samt för att dra slutsatser om vilka funktioner de fyller.

3.1 Forskningsfrågor

1. Hur gestaltades händelsen i nationella respektive lokala tidningar och på vilka sätt skiljer sig gestaltningen åt?
2. Hur kan dessa eventuella likheter och skillnader i gestaltning förstås utifrån tidigare forskning och teori?

4. Tidigare forskning

Flera studier har visat att det finns skillnader i hur lokala och nationella medier gestaltar och rapporterar om en lokal krishändelse som får nationell uppmärksamhet. Dessa skillnader rör bland annat omfattning och ihållighet, tematisk och episodisk inramning och hur händelsen gestaltas i rapporteringen.

4.1 Omfattning och ihållighet i rapporteringen

Studier på forskningsområdet har visat att lokala medier generellt rapporterar i större omfattning och mer ihållande vid en krishändelse, det vill säga under en längre tid än nationella medier. Holody, Park och Zhang (2012) undersökte skillnaderna mellan lokala och nationella medier i rapporteringen om skolskjutningen på Virginia Tech 2007. Artikeln utforskar dels mängden och ihålligheten i rapporteringen och dels hur de olika medierna valde att gestalta händelsen med särskilt fokus på gestaltningen av gärningsmannens etnicitet. Deras studie visade att den lokala tidningen publicerade långt många fler artiklar än båda de två nationella. Dessutom visade undersökningen att den lokala tidningen har en mer ihållande rapportering, ett resultat som de föreslår kan bero på att konkurrensen om mediernas och publikens uppmärksamhet är högre på den nationella nivån (Holody m.fl., 2012). När andra stora nyhetshändelser inträffar går alltså nationell media vidare och prioriterar ned händelsen medan den fortsätter att stå i fokus för lokal media och de direkt påverkade.

Konstaterandet att det finns skillnader i omfattning och ihållighet i rapporteringen mellan lokala och nationella medier går i linje med en studie utförd av LaRose, Torres och Barton (2021). Studien syftade till att undersöka hur geografisk närhet påverkat gestaltningen av Parkland-skjutningen i rapporteringen samt hur detta samspelar med tiden som passerat efter händelsens inträffande. LaRose m.fl. (2021) använder sig av *The Social Coping Model* (Pennebaker & Harber 1993, refererad i LaRose m.fl. 2021), modellen fokuserar på samhällets psykologiska och kommunikativa reaktion på en traumatisk händelse och innehåller tre faser:

- **“Emergency phase” (2-3 veckor efter händelsen):** Händelsen diskuteras frekvent och syns ofta i media.
- **“Inhibition phase” (3-6 veckor efter händelsen):** Händelsen diskuteras mindre frekvent men människor tänker fortfarande på den.
- **“Adaptation phase”:** Samhället har börjat gå vidare och händelsen diskuteras väldigt sällan eller inte alls.

Resultatet visade att rapporteringen av Parkland-skjutningen följer ett mönster över tid, i linje med de tre faserna i *The Social Coping Model.* Enligt LaRose m.fl. (2021) bekräftade resultaten även tidigare forskning som pekar på att medier närmare händelsen rapporterar mer frekvent och under längre tid än nationell media.

I kontrast till detta visar Holody och Daniels (2016) resultat att både de lokala och nationella medierna i princip slutade rapportera om Aurora-skjutningen efter 18 dagar. Artikelförfattarna relaterar sina resultat till Schildkraut och Muscherts (2013) resonemang som redogör för hur masskjutningar framställs som en återkommande och cyklisk händelse i amerikansk press, vilket förstärker intrycket av att både den samhälleliga diskussionen och rapporteringen om dessa händelser har blivit förutsägbara och delvis normaliserade utifrån en amerikansk kontext. Detta menar Holody och Daniel (2016) skulle kunna vara en av flera möjliga förklaringar till att lokala och nationella medier slutade rapportera i princip samtidigt. Dessutom visade även Holody och Daniels (2016) studie att de nationella artiklarna tenderade att vara längre än de lokala.

4.2 Gestaltning

En omfattande aspekt i skillnaderna och likheterna i hur lokala och nationella medier rapporterar om exceptionella händelser är hur de gestaltas och ramas in. Entman (1993) beskriver gestaltning som att medier väljer ut vissa aspekter av verkligheten och framhäver dem i sin rapportering. Nedan följer en översikt av tidigare studier som undersökt skillnader i gestaltning mellan lokala och nationella medier av en lokal händelse som fått nationell uppmärksamhet.

Ett av de tidigaste bidragen till forskningen av skillnader mellan lokal och nationell rapportering av en krishändelse är Holt och Majors (2010) studie av tidningars gestaltning av den konfliktfyllda händelsekedja som kom att gå under namnet Jena 6 (se även Holody m.fl. 2012). Kontroversen, som inleddes med symboliskt laddade rasrelaterade händelser på ett campus och som sedan eskalerade till allvarliga fall av misshandel, stora demonstrationer och en nationell debatt om strukturell rasism, utgör grunden för deras analys av hur nationella respektive lokala tidningar gestaltar och berättar om kriser och uppmärksammade brott. Holt och Major (2010) undersöker användningen av fyra gestaltningstyper som Semetko och Valkenburg (2000) identifierade som vanligt förekommande inom litteraturen. Dessa är *tillskrivning av ansvar, konflikt, mänsklig inramning* och *moralisk gestaltning*. I deras jämförande, kvantitativa innehållsanalys av 5 lokala och 7 nationella och regionala tidningar visar de att både nationella och lokala medier främst använder sig av gestaltningsramen tillskrivning av ansvar i rapporteringen av händelseförloppet (Holt och Major, 2010). Tidningarna fokuserade alltså på vem eller vad som låg bakom händelserna och att försöka reda i skuldfrågor. Men resultaten visar även att de lokala medierna i högre grad använde sig av en mänsklig inramning i sin rapportering. Alltså att de gav ett mänskligt ansikte till nyheterna och oftare beskrev händelserna med hjälp av personliga berättelser som syftar till att skapa känslomässiga reaktioner hos läsarna. Holt och Major (2010) föreslår att de nationella medierna hade lägre lokalkännedom och sämre kontaktnät på lokal nivå vilket ledde till att de vände sig till elitpersoner istället för lokalbor. Detta ledde i sin tur till att de nationella medierna fick lägre utslag för den mänskliga ramen i sin rapportering. Istället fick de nationella högre utslag på moralisk inramning eftersom offentliga företrädare och högt

uppsatta politikers uttalanden tenderar att oftare innehålla moraliska bedömningar av det inträffade (Holt & Major, 2010).

Holody m.fl. (2012) analyserade istället hur rapporteringen av skolskjutningen på Virginia Tech gestaltades i lokala respektive nationella medier, med särskilt fokus på hur och i vilken omfattning gärningsmannens etniska bakgrund lyftes fram. Resultaten visar att de nationella medierna fokuserade mer på gärningsmannens etniska ursprung och oftare använde sig av etniskt kopplad inramning än vad de lokala medierna gjorde. Artikelförfattarna drar därmed slutsatsen att de nationella medierna försökte framhäva gärningsmannens bakgrund som en signifikant faktor bakom skjutningen (Holody m.fl., 2012).

LaRose m.fl. (2021) vars studie nämns i föregående avsnitt har i sin undersökning av Parkland-skjutningen använt sig av olika ramar för att kategorisera artiklar om skjutningen. Ramarna hänvisar till hur händelsen gestaltades i lokala respektive nationella tidningar och inkluderade aspekterna: gärningsmannen, offer och bredare samhällsfrågor såsom vapenkontroll samt nyheter, såsom rena fakta om händelsen, exempelvis antal offer.

Resultaten pekar på mindre skillnader i hur lokala och nationella tidningar rapporterade om offer och gärningsman och bredare samhällsfrågor i den första fasen. LaRose m.fl. (2021) hade en hypotes om att lokala medier skulle fokusera på offer och gärningsman medan nationella medier skulle fokusera på bredare samhällsfrågor, men detta stämde inte. Istället visar resultaten att både lokal och nationell media fokuserade på bredare samhällsfrågor snarare än på gärningsmannen eller offren.

Holody och Daniel (2016) var särskilt intresserade av hur lokala och nationella medier gestaltade vapenkontroll och huruvida de gav uttryck för positiv eller negativ värdering av frågan i rapporteringen. Resultaten visade på att vapenkontroll-ramen förekom oftare i de nationella medierna än i de lokala. När vapenkontroll-ramen applicerades i lokala medier gjordes det på ett mer neutralt sätt, vilket kan kopplas till att den lokala pressen i mindre utsträckning använde vapenkontroll som tolkningsram för händelsen. Artikelförfattarna menar även att detta resultat går emot tidigare forskning om att lokala medier har en tendens att vara mer partiska än nationella (Grotta m.fl. 1975; Lacy m.fl. 1991, refererad i Holody & Daniel 2016). Samtidigt visar Holody och Daniels (2016) resultat att de nationella medierna i större utsträckning ramade in skjutningen utifrån ett samhälleligt perspektiv och ofta framställde vapenkontroll som ett möjligt sätt att förhindra framtida skjutningar. Det bör dock betonas att endast 12 lokala artiklar omfattades av vapenkontroll-ramen, jämfört med 42 nationella. Denna ojämlikhet innebär att resultaten för lokalpressen bör tolkas med en viss försiktighet, eftersom en så liten mängd material gör det svårare att dra mer generella slutsatser. Ett mer intressant mönster framkom i samspelet mellan ramens placering och dess positiva eller negativa värdering. I både nationella och lokala tidningar placerades negativa argument om vapenkontroll konsekvent i rubriken eller ingressen, vilket innebär att just den negativa ramen gavs störst synlighet. Positiva och neutrala gestaltningar återfanns oftast längre ner i texten och särskilt i de nationella tidningarna.

4.3 Tematisk eller episodisk inramning?

Förutom skillnader i mängden rapportering och ihålligheten finns det flera studier som pekar mot att lokala och nationella medier skiljer sig åt i hur de gestaltar en uppmärksammad händelse genom *tematisk* eller *episodisk inramning.*

En *tematisk inramning* innebär att en nyhet sätts i ett större sammanhang och kopplas till bredare trender, samhälleliga förhållanden och lagstiftning. En *episodisk inramning* karaktäriseras istället av konkreta fall som gestaltas genom exempelvis personliga berättelser medan övergripande samhällsfenomen eller bakomliggande orsaker ges mindre utrymme (Iyengar 1990). Nyheten framstår alltså mer som en isolerad händelse snarare än som del av ett större mönster och får enligt Iyengars (1990) undersökning även effekt på vem eller vilka som läsarna ger skulden och ser som ansvarig för en händelse eller ett samhälleligt problem.

Utöver vilken typ av gestaltning som var mest förekommande i rapporteringen kring Jena 6 undersöker Holt och Major (2010) även om rapporteringen var mestadels tematisk eller episodisk. Studien visar att rapporteringen i mycket stor utsträckning var tematisk och alltså inte episodisk, vilket vanligen dominerar nyhetsflödet när det gäller exempelvis krimrapportering. Holt och Major (2010) föreslår att den särskilda bakgrunden till kontroversen med rasmotsättningar, historiska orättvisor och den symboliska betydelsen av de inledande incidenterna kan ha påverkat medierna att ge mer kontext och fördjupning i sin rapportering. Alltså att journalisterna och mediehusen medvetet eller omedvetet valde att rapportera om händelserna på ett mer ansvarsfullt och kontextuellt sätt.

Holt och Major (2010) jämför dock inte uttryckligen hur dessa gestaltningar skiljer sig mellan lokala och nationella medier. Holody m.fl. (2012) framhåller denna begränsning och visar i sin egen undersökning att nationella medier tenderade att mer ensidigt framhålla gärningsmannens etniska bakgrund i sin rapportering, något som kan förstås som en mer episodisk inramning. Den lokala rapporteringen var mer nyanserad och händelsen sattes oftare i en större kontext. Detta kan bero på att de lokala reportrarna hade ett annat, större kontaktnät och genom den tillgången kan de även ha ställts inför andra förklaringar, givits mer bakgrund och kontext vilket möjliggjort en mer allsidig rapportering. Artikelförfattarna menar även att de lokala medierna kan ha känt ett ansvar att ge en mer nyanserad bild av händelsen till deras direkt påverkade läsare som dessutom ska leva vidare med konsekvenserna av skjutningen, ett ansvar som de nationella medierna inte känner i samma utsträckning (Holody m.fl., 2012).

4.3.1 Ett terrordåd eller ett brott?

En aspekt i rapporteringen av massmordet i Örebro var diskussionen kring huruvida gärningsmannen hade ideologiska motiv eller inte, det vill säga oenigheter kring terrorbegreppet (se bakgrund). Med utgångspunkten att massmedier är ett verktyg som hjälper till att forma människors världsbild (Gerbner, 1998), blir det relevant att förstå varför, hur och när medier benämner en händelse som ett brott eller som ett terrordåd.

Morin (2016) har studerat strategier som tidningar använder sig av för att gestalta en händelse som ett brott eller ett terrordåd. Studien undersökte gestaltningen av två skjutningar i tre nationella tidningar. Dessa två skjutningar valdes eftersom de skedde i samma typ av kontext, på militärbaser, samt att de hade samma antal dödsfall. Skillnaden i rapporteringen kring händelserna är att den ena gestaltades som ett terrordåd, medan den andra gestaltades som ett brott. Studien undersöker hur medier gestaltar terrordåd, med syftet att utkristallisera strategier de använder sig av samt hur dessa skiljer sig från strategier för att gestalta brott.

En aspekt som tas upp av Morin (2016) är strategier som medier använder sig av för att distansera samhället från gärningsmannen, genom att tillskriva gärningsmannen vissa attribut kan de skiljas från det "normala" samhället. Dessa kan skilja sig åt beroende på om händelsen gestaltas som ett terrordåd eller som ett brott. Vid en terrordådsgestaltning sker distanseringen genom rapportering av gärningsmannens bakgrund, religion och etnicitet. I studien menar Morin (2016) att detta möjliggör en tematisk konstruering av rapporteringen, det vill säga att händelsen sätts in i ett större perspektiv och omskrivs som en problematisk diskurs genom beskrivningar av gärningsmannens bakgrund i jämförelse med andra skjutningar och brott som klassas som terror. Vid en brottsgestaltning å andra sidan sker distanseringen genom rapporteringen av gärningsmannens psykiska ohälsa, vilket överför en del av skulden från gärningsmannen till vården och arbetsplatsen. Här pekar Morin (2016) på att det inte dras lika frekventa kopplingar till andra brott. Händelsen ramas in på ett episodiskt sätt genom att det beskrivs som ett brott utfört av en person med psykisk ohälsa, inte som en del av en större problematik eller rörelse.

4.4 Diskussion och forskningslucka

Sammanfattningsvis kan vi i den tidigare forskningen utröna att mediernas rapportering följer vissa återkommande mönster. Inledningsvis kan det konstateras att lokala medier verkar ha en mer ihållande rapportering än de nationella, även om det finns vissa resultat som pekar mot att denna skillnad inte är närvarande i samtliga fall (Holody m.fl., 2012; Holody & Daniel, 2016; LaRose m.fl., 2021).

Ett annat tydligt mönster är att lokala medier oftare gestaltar händelsen utifrån ett mänskligt perspektiv där bland annat offer och lokalsamhället gavs större utrymme i rapporteringen med syfte att genom personliga berättelser väcka känslor hos läsarna (Holt & Major, 2010; Holody & Daniel, 2016). Det går att identifiera resultat i studier som pekar på en kontrast i att de nationella medierna istället gestaltade händelserna utifrån exempelvis vapenkontroll och använde sig av ett bredare samhällsperspektiv i gestaltningen (Holody & Daniel, 2016). Å andra sidan är dessa resultat i minoritet, genomgående för forskningsresultaten gällande de nationella mediernas gestaltning är att de på flertalet sätt liknade de lokala mediernas gestaltning. Till exempel pekar Holt och Major (2010) på att både lokala och nationella medier fokuserade på vem eller vad som låg bakom händelserna och att försöka reda i skuldfrågor. Detta går i linje med LaRose m.fl. (2021) resultat som visar att lokal och nationell media i likhet med varandra fokuserade på bredare samhällsfrågor snarare än på

gärningsmannen eller offren. Gällande gestaltningen går det alltså att urskilja vissa mönster i tidigare forskning, dock ger forskningsläget inte en entydig bild av hur vi kan förvänta oss att lokala respektive nationella tidningar skiljer sig åt i gestaltningen av en krishändelse.

När det kommer till tematisk och episodisk inramning återfanns inte lika stora likheter mellan nationella och lokala tidningar. Holody m.fl. (2012) pekar på att nationella tidningar i större utsträckning gestaltade händelsen på ett episodiskt sätt, medan de lokala tidningarna satte händelsen i en större kontext. Något artikelförfattarna föreslår kan bero på bland annat de lokala journalisternas större känsla av ansvar mot lokalbefolkningen. Det är alltså möjligt att den lokala och de nationella tidningarna kan komma att skilja sig åt i sin rapportering och att den lokala tidningen eventuellt kommer försöka vara mer ansvarstagande och mer allsidig i val av gestaltning. Det är dock värt att poängtera att Sverige är ett väsentligt mycket mindre land än USA och det är inte orimligt att anta att svenska nationella reportrar antagligen känner större närhet till händelser runt om i landet och därmed kan agera annorlunda.

En uppmärksam läsare kan genom forskningsöversikten utläsa att den tidigare forskningen inom området ofta kretsar kring ett antal specifika ämnen och ramar. Morin (2016) undersöker hur dåd gestaltas beroende på om de ses på som terrordåd eller ej, Holody och Daniel (2016) undersöker hur vapenkontroll gestaltas i lokala och nationella medier, Holody m.fl. (2012) undersöker hur gestaltningen av gärningsmannens etnicitet skiljer sig åt mellan lokala och nationella medier. Merparten av studierna vi presenterat är alltså inriktade på en specifik ram i rapporteringen, forskarna har med andra ord valt ut en eller flera aspekter av rapporteringen och tittat närmre på dessa. Dessa aspekter, såsom terror, vapenkontroll, etnisk bakgrund är hårt knutna till de specifika fallen som studierna utgår ifrån samt den kontext och det medieklimat de uppstått i. Eftersom dådet i Örebro är en unik krishändelse i Sveriges historia är det till viss del svårt att på förhand avgöra vilka ramar som kommer vara mest framträdande i medierapporteringen. Vi kan dock med hjälp av den tidigare forskningen anlägga en relativt bred grund för undersökningen genom att urskilja olika teman i de specifika ramar som används i de tidigare studierna.

Ett exempel på en studie som anlägger ett brett perspektiv är Holt och Major (2010), de gör detta genom att använda sig av dessa ramar: tillskrivning av ansvar, konflikt, mänsklig inramning och moralisk gestaltning. Detta betyder dock inte att studierna som undersöker mer specifika ramar inte blir relevanta för vår undersökning, det går att dra vissa kopplingar mellan de specifika ramar som tas upp i övriga studier och de bredare ramarna som Holt och Major (2010) använder sig av. Till exempel visade Holody och Daniel (2016) att de nationella tidningarna oftare ramade in det inträffade utifrån frågor kring vapenlagstiftning och denna inramning förekom på ett mer politiserat sätt. Att rama in en händelse utifrån frågor kring vapenlagstiftning skulle kunna ses som en viss tillskrivning av ansvar, alltså att medierna i sin rapportering tillskrev ett visst ansvar för det inträffade på bristande vapenkontroll. Det finns även anledning att tro att den typen av inramning kan ha en koppling till konfliktgestaltning, där motstående intressen ställs mot varandra och där artiklarna målar upp en bild av en konflikt mellan exempelvis vapenförespråkare och mer restriktivt sinnade

grupper. I Morins (2016) studie ser vi istället att medierna, genom sin gestaltning, använder olika strategier för att bland annat distansera samhället från gärningsmannen. När medierna rapporterar om ett brott sker distanseringen genom att vikt läggs vid gärningsmannens psykiska ohälsa och därigenom tillskrivs en del av ansvaret för det inträffade till andra, såsom hälso- och sjukvården. Även i Holodys m.fl. (2012) fall kan den nationella betoningen på gärningsmannens etniska bakgrund förstås som ett sätt för medierna att förklara det inträffade och därmed rikta ansvaret från gärningsmannens självklara juridiska ansvar till andra bakomliggande faktorer. Bakom dessa mer specialiserade undersökningar där fallspecifika ramar undersöks kan det alltså ligga mer generella och allmängiltiga gestaltningsramar som till exempel tillskrivning av ansvar eller konflikt.

Rapporteringen om masskjutningar och hur de gestaltas i de olika typerna av tidningar har visserligen studerats tidigare men då framförallt i en amerikansk kontext (se ex. Holody m.fl., 2012; Holody & Daniel, 2016; LaRose m.fl. 2021). Dessa studier visar att det finns skillnader mellan hur en skolskjutning gestaltas i lokala respektive nationella tidningar. Den tidigare forskningen ger dock inte en entydig bild av hur gestaltningen av en krishändelse skiljer sig åt mellan lokala och nationella tidningar. Det är därför relevant att undersöka frågan på nytt för att kunna säga något om vilken funktion lokaltidningen fyller. Dessutom är skolskjutningen i Örebro en helt unik händelse i en svensk kontext, något liknande har aldrig hänt tidigare. Detta var första gången svensk media ställdes inför att tolka samt gestalta denna typ av kris. Det finns därför, i skrivande stund, ingen tidigare forskning som specifikt undersöker just hur en sådan händelse skildras i svenska lokala och nationella tidningar. Därför är det relevant att undersöka hur Sveriges första stora skolskjutning gestaltades av lokala respektive nationella tidningar.

5. Teoretiskt ramverk

I det här avsnittet redogör vi för de teoretiska ramverk vi kommer att tillämpa i vår studie. Eftersom vår studie avser att undersöka hur masskjutningen i Örebro gestaltades i lokala och nationella tidningar anser vi att en passande huvudteori är Entmans (1993) *gestaltningsteori*. I avsnittet berörs även specifika gestaltningsramar som har identifierats som vanligt förekommande inom litteraturen.

5.1 Gestaltningsteorin

Gestaltningsteorin syftar till att beskriva hur vissa aspekter av verkligheten väljs ut och sedan görs mer framträdande än andra i en text. Detta görs genom att definiera ett problem, tolka vad orsaken bakom problemet är, lägga fram moraliska bedömningar, samt att föreslå lösningar på problemet. Ramar kan förstås som något som uppstår och verkar i flera led i kommunikationsprocessen, snarare är något som formas på en enskild plats (Entman, 1993).

Ramarna formas delvis först hos kommunikatören genom medvetna eller omedvetna val som exempelvis journalister gör i utformningen av en text. Dessa val påverkas av journalistens förförståelse, erfarenheter och professionella normer, vilket i sin tur styr vilka aspekter som lyfts fram och tonas ned, men även vilka som inte tas med alls. Detta innebär att gestaltning delvis formas redan innan texten når publiken och journalistens perspektiv blir därmed en central del av hur problem, orsaker och möjliga lösningar framträder i nyhetsrapporteringen. När ramarna väl synliggörs i texten sker det genom hur innehållet är språkligt eller strukturellt organiserat. Det innebär att ordval, formuleringar, val av källor och var informationen placeras i texten tillsammans kan bidra till att vissa perspektiv görs mer framträdande än andra. Genom att upprepa specifika teman eller presentera fakta på ett visst sätt, kan det fungera som en ram som inte nödvändigtvis behöver vara beroende av journalistens intentioner eller publikens förförståelse. Samtidigt formas ramarna av egenskaper hos mottagaren av texten. Delar av en text, som till synes inte är särskilt framträdande, kan få stort genomslag hos mottagarna om de på något sätt går i linje med deras redan befästa uppfattningar, åsikter och tidigare erfarenhet. Enligt Entman (1993) behöver man även ta hänsyn till den sociala och kulturella kontext som mottagaren befinner sig i, eftersom detta kan påverka hur innehållet uppmärksammas och hur det tolkas. Slutligen betonar Entman (1993) att ramar också formas och skapas beroende på vilken kulturell kontext texten tas emot i. Kulturella ramar beskrivs som de tolkningar och betydelser som är vanligt förekommande i ett samhälles diskurs och i människors sätt att tänka. Dessa ramar är därmed inte bundna till exempelvis specifika medier eller individer, utan utgör en del av den övergripande kulturella kontexten i ett samhälle som påverkar hur händelser skildras i medier och hur publiken förstår den.

Ett tydligt exempel på vilka effekter gestaltning och ramar har, som tas upp av Entman (1993), är en undersökning som visade att hur man ramar in ett problem eller en fråga påverkar människors uppfattning om det (Kahneman & Tversky 1984, refererad i Entman 1993). I studien fick deltagarna ta ställning till olika alternativ för att hantera ett utbrott av en

ovanlig sjukdom. I den ena versionen beskrevs valen i termer av hur många som kunde räddas. I den andra beskrevs valen i termer av hur många som riskerade att dö. I sak var alternativen identiska men trots detta valde deltagarna helt olika beroende på hur problemet gestaltades. Detta är enligt Entman (1993) ett effektivt exempel på hur gestaltningen och inramningen av en fråga eller ett problem påverkar hur människor tolkar problemet.

5.2 Gestaltningsramar

Med utgångspunkt i Entmans (1993) gestaltningsteori har en rad olika gestaltningsramar identifierats inom litteraturen. Eftersom vi avser att genomföra en kvantitativ innehållsanalys är det nödvändigt att på förhand identifiera och definiera centralt förekommande gestaltningsramar. Därmed kommer vi att utgå deduktivt från redan etablerade ramar i forskningen snarare än att induktivt identifiera hur olika artiklar gestaltas och ramas in (jfr. Semetko & Valkenburg, 2000).

Semetko och Valkenburg (2000) analys av forskningsläget visar att det finns fem centrala och vanligt förekommande gestaltningstyper som i stort sett täcker in de gestaltningar som tidigare identifierats i nyhetsmaterial. De ramar som identifierades är *konfliktgestaltning, mänsklig inramning, ekonomiska konsekvenser, moralisk inramning* och *tillskrivning av ansva*r.

En *konfliktgestaltning* uppstår i en nyhetsartikel som ställer grupper, individer eller institutioner mot varandra och betonar motstående intressen som ett sätt att fånga läsarnas intresse. *Mänsklig inramning* handlar istället om artiklar som ger ett mänskligt ansikte till nyheten och bakom nyheten ligger ofta ett försök att väcka känslor och dramatisera nyheten genom exempelvis personliga berättelser och livsöden. En artikel som fokuserar på en händelses påverkan på ekonomin kan sägas karaktäriseras av en gestaltning med fokus på *ekonomiska konsekvenser*. En *moralisk inramning* uppstår när en nyhet sätts i relation till exempelvis etik och moral. Sett till journalistiska ideal som objektivitet och opartiskhet är det vanligt att den här typen av gestaltning framkommer indirekt genom exempelvis citat där en intervjuperson får lyfta de moraliska aspekterna av det inträffade. Slutligen innebär ramen *tillskrivning av ansvar* att ett problem framställs på ett sätt som pekar ut en ansvarig individ, grupp eller stat till dess orsaker eller möjliga lösningar (Semetko & Valkenburg, 2000).

5.3 Diskussion

Gestaltningsteorin utgör en bra grund för vår studie eftersom den ger ett teoretiskt och analytiskt ramverk för att undersöka hur svenska tidningar gestaltar en krishändelse. Teorin hjälper oss att förstå vilka faktorer som påverkar hur en text gestaltas. Allt från journalistiska normer och perspektiv och kulturen som texten produceras och tas emot i till egenskaper hos läsaren, är viktiga beståndsdelar i förståelsen och analysen av materialet. Genom att utgå från de breda, etablerade och vanligt förekommande gestaltningsramarna tillskrivning av ansvar, moralisk eller mänsklig inramning och konfliktgestaltning, kan vi utröna vilka perspektiv som ges företräde i rapporteringen och besvara våra forskningsfrågor om hur dessa skiljer sig

åt i lokala och nationella tidningar. Sekundärt öppnar detta upp för en möjlig analys kring vilka funktioner tidningarna fyller samt om den lokala fyller en annan funktion än de nationella vid en krishändelse.

Det teoretiska ramverket med gestaltningsteorin som grund, i kombination med avsnittet tidigare forskning öppnar upp för att, genom förhållningssätt och förklaringsmodeller, besvara hur vi kan förstå eventuella skillnader och likheter i hur lokala och nationella tidningar gestaltar en krishändelse.

6. Metod

Som nämnt i tidigare avsnitt kommer studien att utföras genom en kvantitativ innehållsanalys. Denna metod lämpar sig väl för studier som ämnar att undersöka hur ofta något förekommer, vilka likheter och skillnader man kan finna, samt vilka samband som finns i olika typer av medieinnehåll, vilket samspelar väl med våra forskningsfrågor (Karlsson & Johansson, 2019).

För att genomföra denna typ av undersökning krävs ett relativt stort material, vilket den kvantitativa innehållsanalysen tillåter. I ett andra led kan metoden även underlätta att få syn på övergripande mönster och möjliggör att kunna dra generella slutsatser om dessa (Karlsson & Johansson, 2019). Ytterligare en fördel med metoden är att den ger utrymme till att koda nyanserade och komplexa variabler, såsom gestaltning i vårt fall. Denna fördel har dock en baksida eftersom komplexa variabler kräver en viss tolkning, det är därför viktigt med en tydlig och transparent operationalisering (Esaiasson m.fl., 2024).

Det är möjligt att argumentera för att det finns andra metoder som hade lämpat sig väl för uppsatsens syfte och frågeställningar. Ett exempel på en sådan är kvalitativ textanalys. Denna metod hade möjliggjort för en mer djupgående analys av texterna (Esaiasson m.fl., 2024). Med tanke på att skjutningen i Örebro är en relativt unik händelse i Sverige, menar vi att en kvantitativ innehållsanalys sammanfaller bättre med vårt syfte genom att, som ovan nämnt, få syn på övergripande mönster och att därigenom dra mer generella slutsatser baserat på ett större material.

6.1 Urval

De flesta tidigare studier har ett stort urval av lokala och nationella tidningar när de undersöker gestaltningen av lokala händelser som får nationell uppmärksamhet (se ex. Holt & Major, 2010; LaRose m.fl., 2021). I detta fall är det inte möjligt då det endast finns en dominerande lokaltidning i Örebro, dessutom finns det inte särskilt många stora nationella tidningar i Sverige. Det finns dock exempel på tidigare forskning på området som i likhet med vår studie har haft ett mindre urval av tidningar (Holody m.fl., 2012; Holody & Daniel, 2016). I den här undersökningen kommer vi därför att inkludera artiklar från den dominerande lokaltidningen i Örebro, Nerikes Allehanda (NA), och de två största rikstäckande dagstidningarna, Svenska Dagbladet (SvD) och Dagens Nyheter (DN).

Valen av tidningar har gjorts dels baserat på deras räckvidd och dels sett till vilken inriktning de har. Dagens Nyheter är Sveriges största dagstidning med en total nettoräckvidd på 1 133 000 personer. Svenska Dagbladet är den näst största med en total nettoräckvidd på 767 000 personer (Orvesto Konsument, 2025). Det finns givetvis andra rikstäckande dagstidningar men de har ofta en särskilt inriktning såsom ekonomi (exempelvis Dagens Industri) och dessutom lokala storstadstidningar som även bevakar händelser utanför det primära bevakningsområdet (Göteborgs-Posten eller Sydsvenskan). Det är dock inte orimligt att anta att deras nationella bevakning präglas eller påverkas av den lokala inriktningen. Därför har

dessa exkluderats från urvalet. De två större kvällstidningarna i Sverige har också valts bort för att öka jämförbarheten i materialet, då deras nyhetsvärdering och redaktionella principer kan antas skilja sig från dagstidningar i flera avseenden. Det kan bland annat förekomma ett mer dramatiserat språkbruk i kvällstidningar med en högre grad av sensationalism vilket i mindre utsträckning återfinns i dagstidningar.

Eftersom den här studien undersöker skillnader i gestaltning mellan kategorierna lokala och nationella tidningar representerar DN och SvD tillsammans kategorin "nationella tidningar". De två dagstidningarna behandlas alltså metodologiskt som ett studieobjekt i undersökningen.

I Örebro finns det en större lokaltidning, Nerikes Allehanda, som bevakar händelser i hela Örebro län men med centralredaktion i Örebro kommun. NA har en total nettoräckvidd på 151 000 personer per dag (Orvesto Konsument, 2025). Som jämförelse kan det konstateras att befolkningen i hela länet uppgår till drygt 308 000 år 2024 (Region Örebro län, 2025). Inga andra lokaltidningar når upp i liknande siffror och NA har alltså en dominerande ställning i både kommunen och länet när det gäller den lokala bevakningen.

I studien använder vi alltså en mest lika-design där vi undersöker nyhetstidningar som liknar varandra vad gäller exempelvis mediaetiska överväganden, arbetssätt och rutiner men som skiljer sig åt i sin roll som lokala och nationella tidningar. Genom att hålla så många faktorer lika som möjligt minskar risken att det finns andra förklaringar än den undersökta aspekten till ett eventuellt samband (Esaiasson m.fl., 2017).

Det är värt att nämna att både Dagens Nyheter och Nerikes Allehanda ingår i Bonnier-koncernen, och att vi därmed kunnat se att de i viss utsträckning delar material med varandra genom att skriva ut var artikeln publicerades först. Dessutom förväntar vi oss en viss överlappning av nyhetsmaterial mellan samtliga tidningar, eftersom de använder sig av innehåll från TT Nyhetsbyrån, som producerar och distribuerar nyhetsmaterial till svenska medier. Detta skulle kunna ha en påverkan på resultaten av vår undersökning. Å andra sidan är tidningarna redaktionellt skilda från varandra och fattar därmed självständiga publicistiska beslut kring vad som ska publiceras. Det vill säga att även om exakt samma artikel kan återfinnas i flera tidningar samtidigt så kan ändå beslutet att publicera exempelvis en lokalt producerad artikel i en nationell tidning säga något intressant, eftersom publiceringen är ett resultat av ett redaktionellt ställningstagande.

Eftersom skolskjutningen i Örebro är en historisk och exceptionell händelse i en svensk kontext finns det ingen svensk forskning att basera vårt urval på. Vi har därför baserat vår urvalsperiod på tidigare forskning i en amerikansk kontext, Holody och Daniel (2016) visade att rapporteringen upphörde 18 dagar efter händelsens inträffande. Dessutom pekade LaRose m.fl. (2021) på att den mest intensiva fasen i rapporteringen pågick 2-3 veckor efter händelsens inträffande. Holody och Daniel (2016) föreslår att den begränsade perioden av rapportering kan bero på att skolskjutningar är mer "normala" händelser i USA och behandlas på ett mer cykliskt sätt, det är inte säkert att det samma gäller för svensk press i och med Örebrodådets unika karaktär. Med stöd i LaRose m.fl. (2021) undersökning och för att

materialet inte skulle bli för omfattande landade dock urvalsperioden på ett totalurval under de första 18 dagarna efter skolskjutningens inträffande den fjärde februari 2025. Det vill säga den femte februari 2025 till och med den 22:e februari 2025. Vidare baseras undersökningen uteslutande på nyhetsartiklar publicerade i print, alltså har opinionsmaterial samt webbexklusivt material valts bort.

Materialet samlades in i en manuell genomgång av respektive e-tidning från respektive tidnings arkiv under den valda tidsperioden. Alla artiklar som berörde dådet i Örebro katalogiserades, oavsett om dådet i sig var artikelns huvudfokus eller inte. Under katalogiseringen fick varje artikel ett unikt id-nummer och sorterades efter datum och tidning för att underlätta i navigeringen under kodningsprocessen och bearbetningen.Vidare gjordes en kontroll av tidningarna för att försäkra oss att inga artiklar förbisetts under den första insamlingen. Denna kontroll genomfördes med specifika sökord: för SvD samt DN användes:” Örebro”, “massmord”, “masskjutning”, “skolskjutning”, “Risbergska” och “Rickard Andersson”. För NA användes: ”masskjutning”, “massmord”, “skolskjutning”, “Risbergska” och “Rickard Andersson”. Sökordet “Örebro” exkluderades i kontrollen för NA då tidningen verkar i Örebro, sökordet hade därmed fångat upp en stor mängd material som inte är relevant för vår undersökning.

Totalt landade det slutliga analysmaterialet på 327 enheter: 143 enheter från de nationella tidningarna (77 från SvD, 66 från DN) och 184 enheter från den lokala tidningen (NA).

6.2 Operationalisering

I operationaliseringen av studiens teoretiska ramverk har vi utgått från tidigare forskning på området, vi har identifierat vanligt förekommande ramar som tillämpas i rapporteringen av liknande händelser och sedan utformat ett kodschema grundat på dessa ramar. Vi utgår i första hand från Semetko och Valkenburgs (2000) centrala ramar: *konfliktgestaltning, mänsklig inramning, moralisk inramning, tillskrivning av ansvar* och *ekonomiska konsekvenser* och på Holt och Majors (2010) användning av dessa i jämförelsen av gestaltning mellan lokala och nationella tidningar vid en krishändelse. Efter en preliminär genomgång av artiklarna såg vi att förekomsten av ekonomisk inramning var i princip obetydlig i rapporteringen. Vi har därför, i likhet med Holt och Major (2010), valt bort ramen ekonomiska konsekvenser. Semetko och Valkenburgs (2000) centrala ramar används alltså som ett praktiskt verktyg för att analysera de aspekter av verkligheten som, enligt Entman (1993), görs mer eller mindre framträdande i nyhetsrapporteringen.

För att mäta förekomsten av varje ram kommer denna studie till stor del utgå från de frågor Semetko och Valkenburg (2000) utformat för att fånga in indikationer på förekomst av en specifik ram. En viss modifikation av variablerna har gjorts för att bättre passa vår undersökning av gestaltningen av masskjutningen i Örebro. Exempelvis har vi strukit vissa frågor och omformulerat andra med inspiration från Holt och Majors (2010) undersökning, vars studieområde liknar vårt. Utöver de beskrivna gestaltningsramarna, är det vanligt förekommande att man samtidigt analyserar material utifrån tematisk och episodisk

inramning (Holody m.fl., 2012; Holt & Major, 2010; Iyengar, 1990). På så vis blir det möjligt att analysera huruvida nyheter sätts i större samhälleliga kontexter (tematiskt inramning) eller om de presenteras som isolerade händelser och konkreta fall (episodisk inramning). Förekomsten av tematisk eller episodisk inramning kommer därför att undersökas även i denna studie.

I kodschemat har de operationella indikatorerna, det vill säga frågorna, placerats in under den ramen de tillhör. Genom att bygga kodschemat på detta sätt kan vi, när kodningen är avslutad, avgöra vilka ramar som är mest framträdande i den lokala samt de nationella tidningarna. I bearbetningen av materialet har vi skapat index-variabler för respektive gestaltningsram, vilket innebär att vi slår samman de operationella indikatorerna och skapar fyra nya variabler som representerar vardera ram (se bilaga 2), det vill säga konfliktgestaltning, mänsklig inramning, moralisk inramning samt tillskrivning av ansvar. Genom att räkna ut ett medelvärde för förekomsten av de operationella indikatorerna som ingår i en specifik ram får respektive ram ett medelvärde som kan variera mellan 0 och 1. Ett värde på 1 betyder att i genomsnitt förekommer 100 procent av indikatorerna för den specifika ramen per artikel. Ett värde på 0 likställs med att ramen inte förekommer. Med hjälp av dessa värden kan vi sedan analysera materialet utifrån kategorierna lokala respektive nationella tidningar, för att utröna förekomsten av respektive ram i de olika tidningstyperna.

Frågorna är utformade som rena ja- eller nej-frågor där explicit förekomst av en indikator på en ram kodas som ja och frånvaro av förekomst kodas som nej. Om förekomsten är vag eller osäker kodas även då nej. Det är alltså inte meningen att kodarna ska utläsa indikatorer på gestaltningsramar mellan raderna i analysenheterna, instruktionerna till kodschemat är i likhet med Holt och Majors (2010) instruktioner utformade på ett sådant sätt att förekomst av en ram endast kodas in när denna är tydligt uttalad och framträdande. Huvudsyftet med detta tillvägagångssätt i operationaliseringen är att på ett så tydligt och koncist sätt som möjligt avgränsa analysschemat till de mest essentiella gestaltningsramarna som kan hjälpa oss att få syn på skillnader i gestaltning mellan lokala och nationella tidningar.

Nedan följer en kort sammanställning av vilka ramar variablerna ger utslag för. Hela kodschemat återfinns i bilaga 1.

Variablerna 6-10 behandlar *tillskrivning av ansvar* och berör frågor som: om artikeln indikerar att någon institution, individ eller grupp hade kunnat förhindra eller är ansvarig för händelsen.

Variablerna 11-14 behandlar *mänsklig inramning* och berör frågor som: om artikeln lyfter fram personliga berättelser, syftar till att väcka känslor eller går in på individers privatliv.

Variablerna 15-17 behandlar *konfliktinramning* och berör frågor som: om artikeln skildrar meningsskiljaktigheter mellan individer, grupper eller institutioner samt om anklagelser förekommer mellan dessa.

Variablerna 18-19 behandlar *moralisk inramning* och berör frågor som: om artikeln innehåller budskap eller uppmaningar om hur människor bör bete sig.

Variablerna 20-21 behandlar *tematisk* och *episodisk inramning* och berör frågor som: om dådet gestaltas som en isolerad händelse, eller om det sätts in i en bredare samhällsdiskurs.

För samtliga variabler gäller att ingen skillnad görs på exempelvis olika aktörer, läger eller känslor. Syftet är att kartlägga förekomsten av ramarna, inte att kategorisera dem beroende på vilken aktör, sida eller känsla som lyfts fram. I praktiken innebär detta till exempel att en artikel som syftar till att väcka känslor av empati och en artikel som syftar till att väcka ilska kodas på samma sätt. På detta sätt fångas övergripande gestaltningsramar upp, inte specifika skildringar av händelsen. Ett viktigt undantag till detta förhållningssätt är att gärningsmannens ansvar för det inträffade inte kan kodas som ja under tillskrivning av ansvar. Undersökningen avser främst att svara på när andra aktörer eller institutioner tillskrivs ansvar eftersom gärningsmannens juridiska ansvar är självklart.

Genom att operationalisera ramarna på detta sätt kan vi när kodningen är klar få fram statistik på vilka övergripande ramar som är mest framträdande i respektive tidningstyp (nationella och lokal). Utifrån den statistiken kan vi sedan jämföra lokala och nationella tidningar och identifiera eventuella skillnader och/eller likheter, i syfte att besvara forskningsfrågorna.

6.3 Validitet och reliabilitet

Operationaliseringen av det teoretiska ramverket har utförts på ett kumulativt sätt, detta genom att vi till stor del utgår från redan etablerade och granskade operationella indikatorer (se operationalisering). Genom detta tillvägagångssätt ökar sannolikheten att de operationella indikatorerna verkligen överensstämmer med de teoretiska begreppen, det vill säga gestaltningsramarna. Med andra ord möjliggör en kumulativ operationalisering en bra grund för en god begreppsvaliditet (se Esaiasson m.fl., 2017). Med detta sagt innebär inte en kumulativ operationalisering att vi per automatik uppnår fullgod begreppsvaliditet (Esaiasson m.fl., 2024). Vi vill dock argumentera för att det är rimligt att använda oss av etablerad forskning i och med att dådet i Örebro är en exceptionell och historisk händelse i Sverige. Att under sådana omständigheter utveckla egna operationella indikatorer hade inneburit en högre risk för en lägre begreppsvaliditet.

En möjlig brist i validiteten som vi är medvetna om är att de operationella indikatorerna i viss mån kan anses vara öppna för tolkning hos den enskilda kodaren eftersom variablerna kräver en viss grad av bedömning. Denna komplexitet kan medföra risker för vår undersökning, till exempel att olika kodare tolkar samma analysenhet på olika sätt och att validiteten därmed inte kan anses vara tillräckligt hög. Vi har vidtagit flera åtgärder för att motverka dessa risker, till att börja med mäter vi i första hand inte närvaron av en specifik ram, vi mäter indikationer på att en ram finns i analysenheten (se operationalisering). Därtill har vi utvecklat en utförlig kodbok för vägledning i insamlingsprocessen (se bilaga 2). Vi har dessutom suttit tillsammans under kodningsprocessen, för att underlätta diskussion samt en konsekvent kodning.

För att veta om vi mäter det vi avser att mäta och därmed uppnå resultatsvaliditet krävs inte bara en god begreppsvaliditet, reliabiliteten behöver också vara hög. Låg reliabilitet uppstår

ofta till följd av brister under insamlingen av materialet och under bearbetningen av detta. Det kan bland annat röra sig om slarvfel vid katalogisering och mätning eller bristande uppmärksamhet som får följder på kodning och resultat (Esaiasson m.fl., 2017).

Ett sätt att undersöka reliabiliteten kan vara att utföra ett reliabilitetstest som mäter kvaliteten på undersökningen och hur noggranna kodarna har varit. Ett sådant test kan göras efter att kodarna har gått igenom en del av materialet och därefter låter en annan kodare genomföra kodningarna på nytt på samma material, det vill säga ett interkodarreliabilitetstest. Därefter undersöks reliabiliteten genom att undersöka överensstämmelsen mellan samtliga kodade variabler. Variabeltypen avgör därefter vilken nivå av överensstämmelse som är godtagbar sett ur ett reliabilitetsperspektiv. För variabler som inte kräver tolkning och som i princip inte borde gå att koda felaktigt, exempelvis publiceringsdatum, krävs en mycket hög grad av överensstämmelse. Men för andra, mer tolkningsbara variabler där det krävs en bedömning av kodaren, så kan en lägre grad av överensstämmelse mellan kodarnas svar vara godtagbar (Esaiasson m.fl., 2017).

Innan vi påbörjade kodningen utförde vi därför ett interreliabilitetstest där två kodare fick koda samma material för att undersöka hur väl våra svar överensstämmer med varandras. När det gäller variablerna 2-5 (variabel 1 anger vilken kodare) som berör rena faktafrågor såsom publiceringsdatum och publikation bör överensstämmelsen ligga på 100% för att undersökningen ska uppvisa hög reliabilitet. När det gäller de andra variablerna med större inslag av bedömning och tolkning kan även en lägre nivå vara acceptabel (Esaiasson m.fl., 2017). Vår modell med rena ja- eller nej-frågor ökar dock chansen för högre interkodarreliabilitet eftersom det minskar möjligheten för olika bedömningar inom svarsalternativen (jfr. Semetko & Valkenburg, 2000). Under interkodarreliabilitetstestet fick de två kodarna koda 32 slumpmässigt utvalda artiklar ur materialet (ca 10 procent av det totala materialet). Kodarnas svar jämfördes sedan med varandra för att se hur väl de stämde överens. För variablerna 2-5 återfanns en 100 procentig överensstämmelse, detsamma gällde för variablerna 9, 10 och 17. När det gäller resten av variablerna varierade överensstämmelsen mellan 75 procent och 97 procent, värt att nämna är dock att endast en variabel (V19) hade en överensstämmelse som var lägre än 80 procent. Med andra ord låg överensstämmelsen för alla variabler förutom V19 på 80 till 100 procent. Sett till att de flesta variablerna kräver en viss grad av tolkning från den enskilda kodaren bör detta resultat vara godtagbart ur ett reliabilitetsperspektiv (jfr. Esaiasson m.fl., 2017). När det gäller variabel 19 som hade den lägsta graden av överensstämmelse mellan kodarna, har vi i efterhand förtydligat instruktionerna i kodboken samt utvecklat denna med flera exempel.

7. Resultat

I det här avsnittet redovisas förekomsten av gestaltningsramar i rapporteringen om skolskjutningen i Örebro. I ett första led presenteras undersökningens resultat kring förekomsten av de fyra gestaltningsramarna konfliktgestaltning, mänsklig inramning, moralisk inramning samt tillskrivning av ansvar i syfte att besvara forskningsfråga 1, episodisk och tematisk inramning behandlas separat från de fyra ramarna. I ett andra led analyseras resultaten utifrån den tidigare forskningen och det teoretiska ramverket i syfte att därtill besvara forskningsfråga 2.

Det undersökta materialet består av 327 nyhetsartiklar varav 143 var från nationella tidningar (DN och SvD) och 184 var från den lokala tidningen (NA).

7.1 Hur gestaltades händelsen i nationella respektive lokala tidningar och på vilka sätt skiljer sig gestaltningen åt?

Nedan redovisas ett stapeldiagram över förekomsten av de fyra gestaltningsramarna i det undersökta materialet.

Diagram 1. Genomsnittlig förekomst av indikatorer per gestaltningsram (procent).

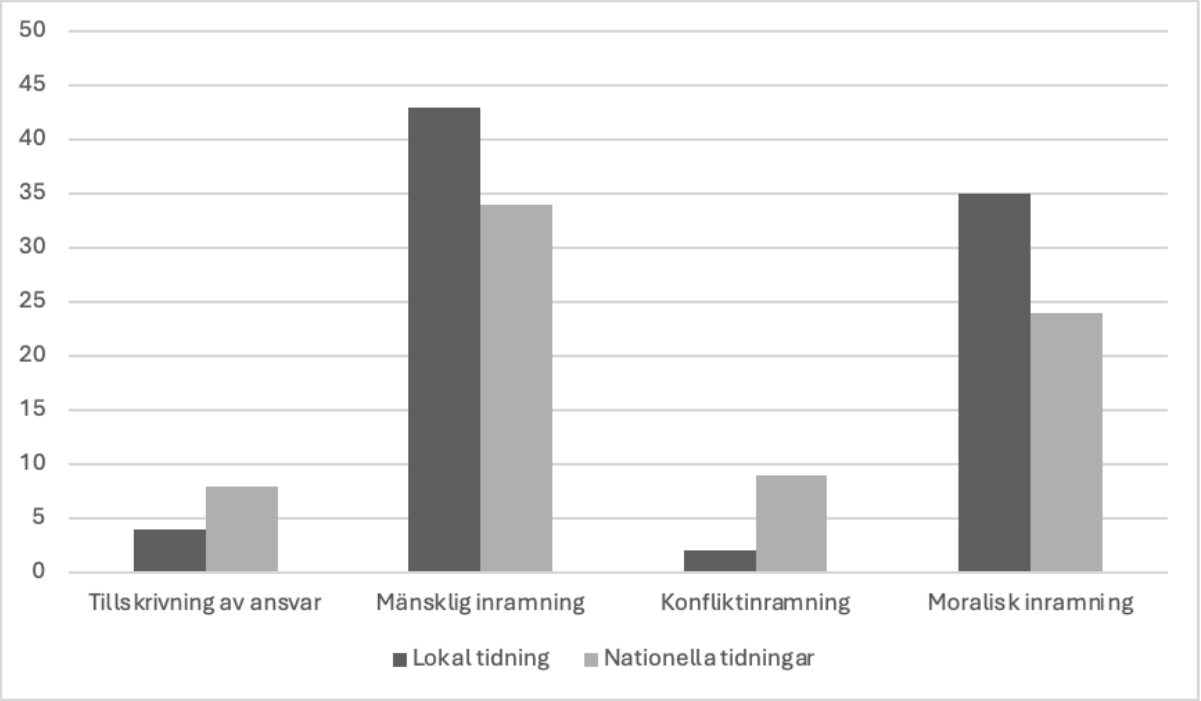

Kommentar: Staplarna visar genomsnittligt ramutslag beroende på tidningstyp, vilket mäts från 0-100 procent. Ett värde på 100 betyder att i genomsnitt förekommer 100 procent av indikatorerna för den specifika ramen per artikel. Totala antalet artiklar för kategorin lokaltidning var 184, för nationella tidningar var det 143.

Utifrån stapeldiagrammet ovan kan vi utläsa att mänsklig inramning var den mest förekommande ramen i materialet under den undersökta perioden och därmed framträder som en dominerande gestaltningsram hos de båda tidningstyperna. Det framgår vidare att moralisk

inramning förekommer som en återkommande typ av inramning hos både den lokala och de nationella tidningarna. Tillskrivning av ansvar och konfliktinramning förekommer i mer begränsad omfattning och utgör till synes en mindre framträdande del av rapporteringen.

Det primära fokuset för undersökningen var hur gestaltningen skiljde sig åt mellan den lokala och de nationella tidningarna, samt att utifrån detta utröna vilka funktioner de olika tidningstyperna fyller. För att belysa dessa skillnader presenteras resultaten i en tabell nedan som visar den kvantitativa skillnaden mellan den lokala och de nationella tidningarna gällande förekomsten av indikatorer per gestaltningsram.

Tabell 1. Genomsnittlig förekomst av indikatorer per gestaltningsram (proportion 0-1), uppdelat på lokal och nationell tidning.

Gestaltningsram	Lokaltidning medelvärde	Nationell tidning medelvärde	Skillnad	Signifikans (p-värde)
Tillskrivning av ansvar	0,04	0,08	-0,04	0,05*
Mänsklig inramning	0,43	0,34	+0,09	0,02
Konfliktinramning	0,02	0,09	-0,07	0,002
Moralisk inramning	0,35	0,24	+0,11	0,03

Kommentar: Kolumnerna "lokaltidning medelvärde" och "nationell tidning medelvärde" visar genomsnittligt ramutslag beroende på tidningstyp, vilket mäts från 0-1. Ett värde på 1 betyder att i genomsnitt förekommer 100 procent av indikatorerna för den specifika ramen per artikel. Kolumnen "skillnad" visar hur stor differensen är mellan lokala tidningar samt nationella tidningars ramutslag för respektive ram. Totala antalet artiklar för kategorin lokaltidning var 184, för nationella tidningar var det 143. *Värdet är avrundat, i likhet med samtliga observationer, i det här fallet från 0,046 till 0,05.

I tabell 1 blir det tydligt att skillnaderna mellan de olika tidningstyperna är relativt små, vilket innebär att tolkningen av resultaten bör göras med försiktighet. Vi kan dock se att det finns mönster och konsekventa tendenser i materialet samt att dessa är statistiskt signifikanta med ett p-värde mindre än 0,05 (se ex. Brodeur m.fl., 2025). Det vill säga att skillnaderna kan antas ej bero på slumpen.

Den största skillnaden i förekomst av de fyra gestaltningsramarna återfinns vad gäller moralisk samt mänsklig inramning där den lokala tidningen var mer benägen att rama in händelsen utifrån moraliska principer, uppmaningar och mänskliga berättelser.

Tillskrivning av ansvar samt konfliktinramning var som ovan nämnt (se diagram 1) ovanliga gestaltningsramar för både den lokala och de nationella tidningarna. Ett annat resultat går dock att utläsa i ett jämförande perspektiv: indikatorerna som hör till dessa ramar var mer vanligt förekommande i de nationella tidningarna än i den lokala.

Utöver de fyra nämnda gestaltningsramar har vi även separat undersökt huruvida rapporteringen var mestadels tematisk eller episodisk. Nedan redovisas resultatet i det analyserade materialet gällande dessa inramningar.

Diagram 2. Genomsnittlig förekomst av tematisk och episodisk inramning (procent)

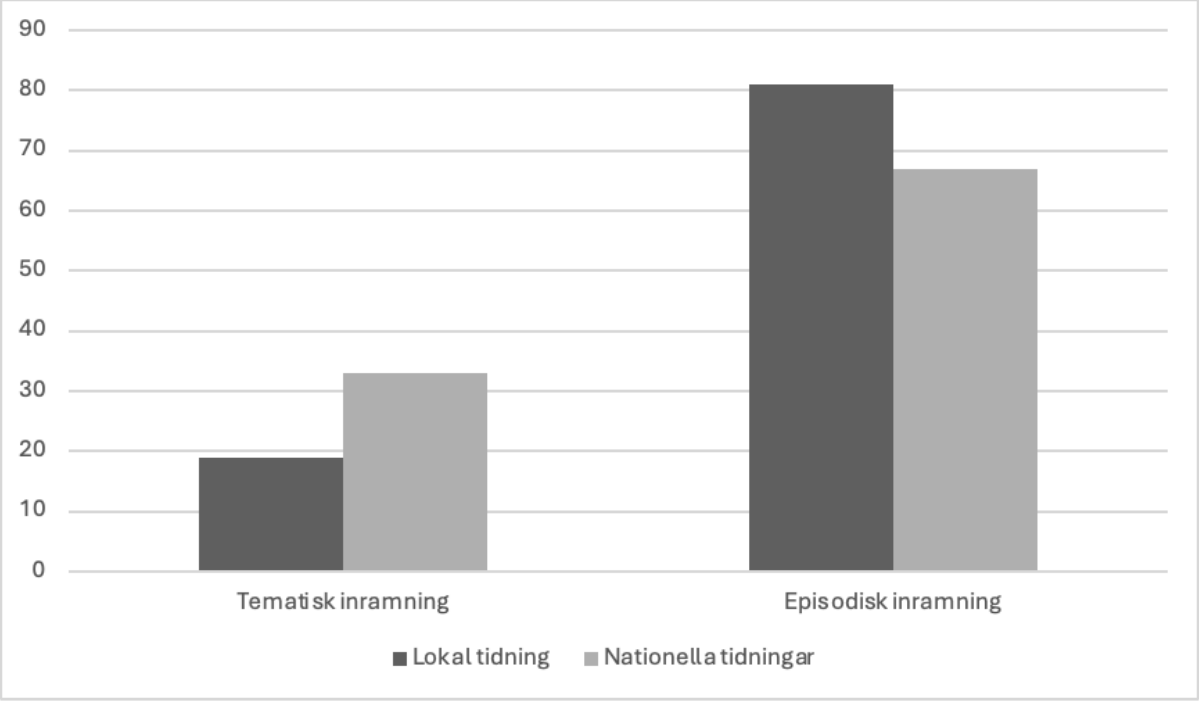

Kommentar: Staplarna visar genomsnittligt utslag av tematiskt och episodisk inramning beroende på tidningstyp, vilket mäts från 0-100 procent. En artikel är antingen episodisk eller tematisk, ett värde på 100 betyder att samtliga artiklar från tidningstypen var tematiska/episodiska. Totala antalet artiklar för kategorin lokaltidning var 184, för nationella tidningar var det 143.

När det kommer till tematisk och episodisk inramning kan vi se att rapporteringen dominerades av episodisk inramning, både i den lokala och de nationella tidningarna. Å andra sidan var rapporteringen episodisk i olika grad hos de båda tidningstyperna. Tabellen nedan understryker dessa skillnader.

Tabell 2. Genomsnittlig förekomst av tematisk och episodisk inramning (proportion 0-1), uppdelat på lokal och nationell tidning.

Gestaltning	Lokaltidning medelvärde	Nationell tidning medelvärde	Skillnad	Signifikans (p-värde)
Tematisk inramning	0,19	0,33	-0,14	0,004
Episodisk inramning	0,81	0,67	+0,14	0,004

Kommentar: Kolumnerna "lokaltidning medelvärde" och "nationell tidning medelvärde" visar genomsnittligt ramutslag beroende på tidningstyp, vilket mäts från 0-1. En artikel är antingen episodisk eller tematisk, ett värde på 1 betyder att samtliga artiklar från tidningstypen var tematiska/episodiska. Kolumnen "skillnad" visar hur stor differensen är mellan lokala tidningar samt nationella tidningars ramutslag för respektive ram. Totala antalet artiklar för kategorin lokaltidning var 184, för nationell tidning var det 143.

De nationella tidningarna ramade oftare in händelsen på ett tematiskt och mer kontextuellt sätt än den lokala och den lokala tidningen ramade oftare in händelsen på ett episodiskt sätt än de nationella. Här återfinns den största skillnaden mellan den lokala och de nationella tidningarna på i genomsnitt 14 procentenheter.

7.2 Hur kan dessa eventuella likheter och skillnader i gestaltning förstås utifrån tidigare forskning och teori?

Ett övergripande mönster som framträder i våra resultat är att både den nationella och den lokala tidningen i hög, om än varierande, grad använde sig av en mänsklig och moralisk inramning i kombination med att rapporteringen till övervägande del var episodisk under de närmast efterföljande veckorna efter dådet i Örebro. Detta indikerar att rapporteringen generellt sett präglades av gestaltningar som syftade till att exempelvis väcka känslor, sätta ett mänskligt ansikte på händelsen samt att göra moraliska bedömningar av det inträffade.

Våra resultat står i kontrast till den tidigare forskningen om gestaltningen av lokala händelser som får nationell uppmärksamhet. Visserligen har tidigare studier visat att den mänskliga aspekten ofta är framträdande i lokala medier samt att lokala och nationella medier i vissa avseenden uppvisar en del likheter i hur de rapporterar och ramar in en krishändelse (Holt & Major, 2010; Holody & Daniel, 2016). När tidningstyperna har en liknande gestaltning har tidigare forskning dock visat att det ofta rör sig om bredare samhällsfrågor och tillskrivning av ansvar, inte mänsklig eller episodisk inramning (Holt & Major, 2010; LaRose m.fl., 2021).

Våra resultat visar att den lokala tidningen i något högre grad ramar in Örebrodådet utifrån en mänsklig och moralisk inramning. Även om skillnaderna mellan de olika tidningtyperna inte

är särskilt markanta, skulle dessa kunna förstås utifrån den lokala tidningens roll i lokalsamhället och den nära relationen till dess publik (Heiselberg & Hopmann, 2024). Med andra ord kan detta antyda att den lokala tidningen upplevde ett ansvar att ge större utrymme till mänskliga berättelser och därigenom personifierade offer, anhöriga och andra berörda. Detta går även i linje med Holody och Daniels (2016) studie som pekade mot att den lokala tidningen var mer benägen att rapportera om offer på ett mer personifierat sätt än de nationella tidningarna. Detta kopplas till att sannolikheten var stor att många invånare i det drabbade samhället hade någon form av anknytning till de direkt berörda.

Som ovan nämnt visar även våra resultat att moralisk inramning fick högre utslag i den lokala tidningen än de nationella, vilket skiljer sig från tidigare forskning. Holt och Major (2010) visar istället att de nationella tidningarna i högre utsträckning använde sig av moralisk inramning, vilket skulle kunna förklaras genom ett geografiskt och socialt avstånd till den lokala kontexten. De menar att de nationella tidningarna eventuellt har sämre lokalkännedom och av den anledningen vänder sig till politiker och elitpersoner snarare än lokalbor. Detta resultat skulle alltså kunna förstås av att de nationella tidningarna i högre grad citerade maktpersoner som oftare tenderar att göra en moralisk bedömning av händelsen. Grundat på dessa resultat är en möjlig analys av våra resultat att den lokala tidningen intervjuade elit- och maktpersoner i en liknande utsträckning som de nationella.

För de två återstående ramarna ser mönstret i stort sett spegelvänt ut i jämförelse med mänsklig och moralisk inramning. Konfliktinramning och tillskrivning av ansvar var ytterst ovanliga ramar i rapporteringen för båda tidningstyperna om än något vanligare i de nationella tidningarna (se diagram 1). Det finns anledning att misstänka att ramarna har en viss koppling till varandra. Användning av ramen tillskrivning av ansvar kan till exempel yttra sig i att artikeln innehåller ämnen som berör vapenkontroll, bristande säkerhet och brist på agerande från institutioner. Det är rimligt att anta att dessa typer av artiklar kommer med ett visst ansvarsutkrävande inslag samt bemötande av kritik från en andra part, detta i sig kan medföra att artikeln ger utslag för konfliktinramning (se Diskussion och forskningslucka). Den här typen av inramningar verkar dock inte ha varit särskilt vanliga i den initiala rapporteringen av Örebrodådet. När ramarna väl förekom så var det som sagt i högre utsträckning i de nationella tidningarna, vilket sammanfaller med tidigare forskningsresultat. Holody och Daniel (2016) visade att nationella tidningar var mer benägna att använda sig av en vapenkontrolls-ram än lokala tidningar i rapporteringen av händelsen, samt att de ofta framställde vapenkontroll som ett sätt att förhindra att något liknande skulle inträffa igen. Med detta som grund samt faktumet att Örebrodådet bland annat föranledde en debatt om vapenlagstiftningen på nationell nivå (se bakgrund) finns det anledning att tro att den typen av debatt fick större utrymme i de nationella än den lokala tidningen.

Ett annat tydligt resultat av undersökningen var att både den lokala och nationella rapporteringen dominerades av episodiska inramningar. Örebrodådet hanterades och ramades alltså in som en isolerad, unik händelse och det var ovanligt att det inträffade sattes in i ett större sammanhang och kontextualiserades (jfr. Iyengar, 1990). Dessa resultat skiljer sig

delvis från tidigare forskning av gestaltningen om en lokal krishändelse som får nationell uppmärksamhet. Holt och Major (2010) visar exempelvis att rapporteringen dominerades av tematiska inramningar. Andra resultat pekar mot att de nationella medierna tenderade att rama in en händelse på ett episodiskt sätt medan de lokala oftare var mer nyanserade och satte händelsen i en större kontext (Holody m.fl., 2012). En möjlig förklaring till att resultaten skiljer sig åt och varför de nationella och lokala tidningarna liknar varandra mer i detta fall är händelsens helt exceptionella karaktär. Inget liknande har någonsin hänt i Sverige och det är således svårt att sätta själva händelsen i en större, nationell kontext. Det kan ha bidragit till att rapporteringen fokuserade mer på mänskliga öden, moraliska principer och själva händelseförloppet i stället för på bredare förklaringar och liknande händelser.

Dessutom var det mycket som var oklart kring själva omständigheterna. Polisen gick bland annat tidigt ut med att det saknades en tydlig motivbild. Samtidigt pågick en omfattande ryktesspridning om bland annat just gärningsmannens motiv och det fanns en utbredd oro hos olika grupper (se bakgrund). Mot denna bakgrund kan de speciella omständigheterna ha föranlett en viss försiktighet i rapporteringen. Försiktigheten kan ha uttryckt sig i en ovilja att sätta händelsen i relation till andra mer ideologiskt drivna attentat, särskilt bland lokala journalister (jfr. Holody m.fl., 2012). Detta skulle kunna vara en möjlig förklaring till att artiklarna i de båda tidningstyperna till mestadels präglades av en episodisk inramning. Det finns även anledning att misstänka att brottsrubriceringen spelade en relativt stor roll i hur händelsen gestaltades. Morin (2016) kopplar brottsrubriceringen till huruvida ett dåd ramas in på ett episodiskt eller tematiskt sätt. När gärningsmannen inte anses ha ideologiska motiv och brottet inte rubriceras som ett terrordåd menar Morin (2016) att distanseringen till gärningsmannen sker genom en episodisk inramning. Detta bland annat genom att beskriva händelsen som unik, samt att rapporteringen lägger stor vikt vid gärningsmannens personliga egenskaper och förutsättningar, såsom psykisk ohälsa. Eftersom att denna teori sammanfaller väl med våra fynd, finns det anledning att misstänka att brottsrubriceringen kan ha varit en påverkande faktor i att Örebrodådet ramades in på ett i huvudsak episodiskt sätt.

Trots likheten i rapporteringen fanns det ändå en statistiskt signifikant säkerställd skillnad när det gäller tematisk och episodisk inramning mellan den lokala och de nationella tidningarna. Som fastställt i föregående avsnitt (se diagram 2) var de nationella tidningarna mer benägna att använda sig av tematisk inramning i rapporteringen än den lokala. Detta skulle kunna bero på att de nationella tidningarnas uppdrag går mer i linje med den tematiska inramningen. Det vill säga att de oftare placerar händelser i en större, nationell kontext och kopplar dem till bredare samhällsfrågor. Detta eftersom de riktar sig till en bredare publik där läsarna inte nödvändigtvis har en stark koppling till platsen eller det inträffade (jfr. Holody & Daniel, 2016). Det är rimligt att anta att dessa faktorer påverkar hur händelsen gestaltas, samt vilka kontexter den placeras i av de nationella tidningarna.

8. Slutsatser

Denna studie syftade till att undersöka skillnader och likheter i hur lokala och nationella tidningar rapporterade om skolskjutningen i Örebro för att utröna vilka funktioner tidningstyperna fyller vid en exceptionell krishändelse likt denna. Materialet har analyserats utifrån förekomst av fyra gestaltningsramar som identifierats som vanligt förekommande av Semetko och Valkenburg (2000), samt huruvida rapporteringen i huvudsak var tematisk eller episodisk.

Sammanfattningsvis kan vi se att den initiala rapporteringen av Örebrodådet präglades av mänsklig, moralisk och episodisk inramning med relativt små skillnader mellan den lokala och de nationella tidningarna. Med andra ord är det tydligaste resultatet att de två tidningstyperna gestaltade dådet på ett liknande sätt. En av slutsatserna kring detta och därmed det huvudsakliga svaret på den första forskningsfrågan: "Hur gestaltades händelsen i nationella respektive lokala tidningar och på vilka sätt skiljer sig gestaltningen åt?" är därför att den lokala och de nationella tidningarna i stor utsträckning gestaltade Örebrodådet på ett liknande sätt. I Entmans (1993) termer skulle detta kunna beskrivas som att Nerikes Allehanda respektive Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet i stort sätt valde ut liknande aspekter av Örebrodådet och gjorde dessa mer framträdande i rapporteringen. Händelsen definierades främst som en unik tragedi med fokus på mänskliga öden, vittnesmål och moraliska budskap om händelsen. Orsaksförklaringar och ansvarsutkrävanden förekom endast i begränsad utsträckning. En möjlig konsekvens av detta innefattar hur tidningarnas läsare påverkades av gestaltningen i rapporteringen. Entman (1993) pekar på att gestaltningen också kan påverka vad människor tänker och tycker om en händelse, samt var de anser att ansvaret ligger. Mot den bakgrunden kan vi dra slutsatsen att de människor som tog del av den initiala rapporteringen av händelsen därmed kan ha fått en bild av det inträffade som en exceptionell händelse och isolerad tragedi. Dessutom kan de låga nivåerna av tillskrivning av ansvar och konfliktinramning ha medfört att publiken eventuellt uppfattade händelsen som något som inte hade kunnat förhindras, att gärningsmannen är ensamt ansvarig samt att någon form av konsensus rådde kring dessa frågor. Enligt Entman (1993) bidrar gestaltning av ett problem eller en händelse också till människors allmänna uppfattning om vad som bör göras åt det. Om eller hur detta uttrycktes i fallet Örebro låter vi vara osagt, vi vill dock ändå lyfta att människors uppfattningar och tolkningar av en händelse påverkas av hur den gestaltas av exempelvis en tidning.

Den andra forskningsfrågan: "Hur kan dessa eventuella likheter och skillnader i gestaltning förstås utifrån tidigare forskning och teori?", är inte möjlig att besvara fullt ut. En av anledningarna till detta kan vara att forskningen på området främst uppstått i en amerikansk kontext och inte ger en entydig bild av hur tidningar gestaltar en krishändelse, varken i den amerikanska kontexten och i synnerhet inte i en svensk kontext. Med stöd i studiens bakgrund och hänsyn till frågans komplexitet lägger vi i analysen fram förslag på möjliga förklaringar till den lokala och de nationella tidningarnas likheter i gestaltningen av dådet. Förklaringarna berör händelsens unika karaktär i en svensk kontext, samt omständigheter

kring dådet som bland annat kan ha föranlett en försiktighet i rapporteringen. Vår uppfattning är därmed att det är svårt att besvara och dra några långtgående slutsatser kring denna fråga utifrån denna studie. En av anledningarna till detta är att inget liknande har skett förut i Sverige och därför har inte heller frågan undersökts tidigare. Genom vår studie vet vi nu mer om hur en sådan här händelse gestaltas i Sverige och möjliga förklaringar till hur dessa resultat kan förstås har förts fram. För att bättre förstå bakomliggande mekanismer krävs dock ytterligare forskning på området.

För att återkoppla till studiens syfte skulle dessa liknande resultat eventuellt kunna utröna vilken funktion de olika tidningsyperna fyller vid en stor krishändelse. Utan att dra några långtgående slutsatser, skulle detta kunna tolkas som en indikation på att den lokala och de nationella tidningarna uppvisar liknande funktioner vid en händelse likt denna. Samtidigt illustrerar även våra resultat att den lokala tidningen tenderade att använda sig av mänsklig och moralisk inramning mer än de nationella, samt att de nationella tidningarna oftare använde sig av tillskrivning av ansvar samt konfliktinramning. Mot denna bakgrund, skulle resultatet kunna indikera att den lokala tidningen fyllde den funktion som Heiselberg och Hopmann (2024) identifierade hos välfungerande lokaljournalistik, nämligen att fungera som ett socialt kitt i det lokala samhället och vara till hjälp under sorg och bearbetningsprocessen genom att lyfta fram människors livsberättelser och öden. Samtidigt står det klart att de nationella tidningarna verkade fylla en liknande funktion som den lokala, åtminstone i avseendet hur de valde att rama in Örebrodådet.

9. Diskussion

Mot bakgrund till vårt syfte, det vill säga att undersöka vilken roll de olika tidningstyperna fyller i en krissituation, kan detta ses utifrån två olika perspektiv. Det ena är att resultatet antyder att de faktiskt fyller liknande funktioner, då skillnaderna mellan tidningstyperna faktiskt inte var särskilt stora. Så som utvecklingen för lokaljournalistik har sett ut i Sverige de senaste tjugo åren, har den lokala journalistiken varit särskilt sårbar för nedläggningar och nedskärningar till följd av ekonomiska bortfall. Idag saknar 72 av 290 kommuner redaktionell närvaro (se bakgrund). Detta väcker frågan om huruvida den nationella tidningens rapportering skulle kunna verka som ett komplement eller faktiskt ersätta den lokala tidningen under en sådan här typ av händelse när den lokala redaktionella närvaron är svag eller faktiskt helt saknas. Det andra resultatet, där den lokala tidningen hade högre utslag på mänsklig inramning, skulle kunna ses som att den lokala rapporteringen vid krissituationer inte helt går att ersättas av den nationella. Resultatet antyder med andra ord att lokala och nationella tidningar delvis fyller olika, men även kompletterande funktioner vid en krishändelse för att publiken ska förses med den information som krävs för att förstå och orientera sig i en krissituation. Detta skulle kunna vara en följd av tidningstypernas skilda redaktionella processer och relationen till dess publik, det vill säga att de nationella tidningarna i regel fokuserar mer på exempelvis övergripande samhällsfrågor och nyheter med nationell karaktär samt riktar sig till en mer utbredd publik än de lokala (Heiselberg & Hopmann, 2024; Holody & Daniel, 2016). Det ska dock tilläggas att vår undersökning endast analyserade hur tidningstyperna gestaltade händelsen på ett övergripande plan, det vill säga att vi inte undersökte tidningarnas innehåll på en detaljerad nivå, vilket hade varit nödvändigt för att få en djupare förståelse för vilken roll tidningstyperna fyller vid allvarliga krishändelser.

Vi vill även belysa att vi inte hade förväntat oss en så stor likhet i hur tidningarna rapporterade om händelsen, särskilt när det kommer till att även de nationella tidningarna gestaltade händelsen på främst ett mänskligt och episodiskt sätt. Detta innebär, utifrån våra indikatorer, att rapporteringen kretsade kring känslor, mänskliga öden och händelsens unika karaktär snarare än varför dådet kunde ske. Händelsen gestaltades exempelvis sällan utifrån frågor rörande brister i lagstiftning, bristande agerande från myndigheter eller som något som kräver omedelbara åtgärder (se bilaga 1). Det är möjligt att dessa resultat är en effekt av att det inte fanns fog att ifrågasätta lagstiftning eller myndigheter. Eventuellt berodde inte dådet eller dess omfattning på samhälleliga omständigheter. Vi vill dock lyfta att den här typen av gestaltning, med mycket låga nivåer av tillskrivning av ansvar, kan indikera att tidningarna inte intog rollen som granskande aktör under den initiala rapporteringen. Med grund i Entmans (1993) gestaltningsteori och att mottagarens uppfattning av en händelse eller ett problem kan påverkas av hur den gestaltas är frågan vilken bild läsarna av de undersökta tidningarna fick av händelsen samt om denna var rättvisande i relation till samhällsaspekterna av det inträffade.

9.1 Generaliserbarhet

En begränsning i studien rör brister i generaliserbarheten. Vi kan inte med säkerhet påstå att våra resultat ger ytterligare kunskap om andra mer generella förhållanden (jfr. Ekström & Johansson, 2019). Denna osäkerhet grundar sig i att skolskjutningen i Örebro saknar motsvarighet i Sveriges historia, det är därmed inte säkert att de mönster och tendenser vi identifierat är överförbara på andra typer av kriser. Det är å andra sidan mer troligt att studiens resultat kan vara applicerbara på andra helt unika krishändelser med stora mänskliga konsekvenser. Studiens urval består dessutom av ett begränsat antal tidningar och samtliga analyserade artiklar är skrivna under en kortare tidsperiod direkt efter dådets inträffande, vilket ytterligare kan försämra möjligheten till generella slutsatser. Det är exempelvis möjligt att rapporteringen har påverkats av faktorer som journalistisk stil och språk, redaktionella principer och mediaetiska riktlinjer knutna till de tidningar vi har analyserat. Det finns även en möjlighet att rapporteringen har tagit helt andra uttryck utanför den undersökta tidsperioden.

Med detta sagt finns det aspekter som talar för en generaliserbarhet. Studiens urval består av ett större antal artiklar, och grundar sig på ett totalurval från den undersökta tidsperioden. Detta minskar sannolikheten att udda eller extrema artiklar har påverkat resultatet. Dessutom är gestaltningsramarna samt de operationella indikatorerna hämtade från etablerade teorier och inte specifikt bundna till Örebrodådet, vilket ökar generaliserbarheten.

9.2 Framtida forskning

Vi har nu fått en översiktlig bild av hur lokala och nationella tidningar i Sverige gestaltar en krishändelse likt Örebrodådet. Även om vi kan dra en generell slutsats om att den lokala och de nationella tidningarna i hög utsträckning gestaltade händelsen på liknande sätt, finns en möjlighet att dessa typer av gestaltning tog olika form innehållsmässigt, på en mer detaljerad nivå. Detta skulle exempelvis kunna uttrycka sig i val av intervjupersoner och ordval i texterna och dessa aspekter fångas inte upp i vår undersökning. Därmed föreslår vi att det hade varit fördelaktigt att undersöka likheter och skillnader mellan den lokala och de nationella tidningarna på en mer detaljerad nivå för att med större säkerhet kunna dra slutsatser kring deras funktioner vid en unik krishändelse. Detta skulle kunna göras genom att omformulera och specificera de operationella indikatorerna som studien använder sig av. Ett annat alternativ kan vara att anlägga en kvalitativ metod för att få en djupare förståelse av hur dessa skillnader och likheter tar sig uttryck i den faktiska texten.

Resultaten från vår studie speglar gestaltningen av en unik krishändelse i Sverige. En central del av analysen har därför handlat om hur händelsens exceptionella karaktär kan ha påverkat både gestaltningen och likheterna respektive skillnaderna mellan den lokala och de nationella tidningarna. Mot denna bakgrund hade det varit intressant att undersöka om resultaten verkligen är ett resultat av händelsens unika karaktär eller representerar mer generella mönster i svensk krisjournalistik. Ett sätt att undersöka detta på hade kunnat vara att analysera hur tidningstyperna gestaltar mer återkommande lokala kriser som får nationell

uppmärksamhet. Ett specifikt förslag hade kunnat vara att analysera gestaltningen av andra omfattande våldsbrott med stora tragiska konsekvenser men där omständigheterna inte präglas av samma grad av exceptionell karaktär.

Referenser

Brodeur, Abel., Cook, Nikolai., Heyes, Anthony., & Wright, Taylor. (2025). Media Stars: Statistical Significance and Research Impact. *IZA Discussion Paper No. 18034.* http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5371748

Ekström, Mats., & Johansson, Bengt. (2019). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap.* Studentlitteratur AB.

Entman, Robert. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of communication, 43*(4), 51-58. https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x

Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik., Towns, Ann., & Wängnerud, Lena. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Wolters Kluwer.

Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik., Sundell, Anders., Towns, Ann., & Wängnerud, Lena. (2024). *Metodpraktikan.* Norstedts Juridik.

Gerbner, George. (1998). Cultivation Analysis: An Overview. *Mass Communication and Society, 1*(3-4), 175-194. https://doi.org/10.1080/15205436.1998.9677855

Ghersetti, Martina., & Odén, Tomas. (2024). Krisjournalistik. I Michael, Karlsson & Jesper, Strömbäck (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (s. 271–281). Studentlitteratur AB.

Hazianastasiou, Stefan. (2025, 17 februari). Högsta önskan: Arbeta med att köra bil ensam. *Nerikes Allehanda.*

https://www.na.se/2025-02-17/hogsta-onskan-arbeta-med-att-kora-bil-ensam/

Heiselberg, Lene, & Hopmann, David. N. (2024). Local journalism and its audience. *Journalism*, *25*(12), 2543-2563.

https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/14648849231173226

Hermansson, Alice., Lundqvist, Markus., & Radlovacki, Natalie. (2025, 10 februari). Därför kan forskarnas och polisens definition av terrorism skilja sig åt. *SVT Nyheter.* https://www.svt.se/nyheter/lokalt/orebro/darfor-kan-forskarnas-och-polisens-definition-av-terrorism-skilja-sig-at

Holody, Kyle. J., Park, Sung-Yeon., & Zhang, Xiaoqun. (2012). Racialization of the Virginia Tech shootings: A comparison of local and national newspapers. *Journalism Studies*, *14*(4), 568-583. https://doi.org/10.1080/1461670X.2012.726499

Holody, Kyle. J., & Daniel, E. S. (2016). Attributes and Frames of the Aurora Shootings: National and local news coverage differences. *Journalism Practice*, *11*(1), 80–100. https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/17512786.2015.1121786

Holt, Lenier. F., & Major, Lesa. H. (2010). Frame and blame: An analysis of how national and local newspapers framed the Jena Six controversy. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, *87*(3-4), 582-597. https://doi.org/10.1177/107769901008700309

Institutet för mediestudier (u.å). *Så många redaktioner har försvunnit*. Hämtad 2025-11-18 från https://kommundatabas.mediestudier.se/

Ivarsson, Torbjörn. (2025, 10 februari). De var första journalisterna på plats vid Risbergska: ”På väg dit var jag jätterädd”. *Dagens Nyheter.* https://www.dn.se/kultur/de-var-forsta-journalisterna-pa-plats-vid-risbergska-pa-vag-dit-var-jag-jatteradd/

Iyengar, Shanto. (1990). Framing responsibility for political issues: The case of poverty. *Political behavior*, *12*(1), 19-40. https://doi.org/10.1007/BF00992330

Karlsson, Michael., & Johansson, Bengt. (2019). Kvantitativ innehållsanalys. I Mats, Ekström & Bengt, Johansson (Red), *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap* (s. 171-192). Studentlitteratur.

Kazmierska, Natalia. (2025, 11 februari). Invandrare i Örebro: ”Är så rädd”. *Aftonbladet.* https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/1MeEOe/invandrarnas-oro-efter-skoldadet-i-orebro

LaRose, Jennifer., Torres, Jose. A., & Barton, Michael. S. (2021). Changing media framings of school shootings: A case study of the Parkland school shooting. *Journal of Mass Violence Research*, *1*(1), 59–83. https://doi.org/10.53076/JMVR11874

Lindberg, Staffan. (2025, 11 februari). Trebarnsmamman Kamar, 38, sköts ihjäl i skoldådet. *Aftonbladet.* https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/zAzaXb/kamar-38-dog-i-skolskjutningen-i-orebro

Lindgren, Hannah. (2025, 24 mars). TV4 anmälda över 40 gånger till Granskningsnämnden. *SVT Nyheter.* https://www.svt.se/kultur/tv4-anmalda-over-40-ganger-till-granskningsnamnden

Morin, Aysel. (2016). Framing Terror: The Strategies Newspapers Use to Frame an Act as Terror or Crime. *Journalism & Mass Communication Quarterly, 93*(4), 986–1005. https://doi.org/10.1177/1077699016660720

Nilsson, Christoffer. (2025, 16 maj). Skolmassakern i Örebro – minut för minut. *Aftonbladet.* https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/4BwzQR/skolmassakern-i-orebro-minut-for-minut

Nutley, Tim., & Sjögren, Fredrik. (2025, 13 februari). Efter Örebroskjutningen – här är vapnet som politikerna bråkar om. *SVT Nyheter.* https://www.svt.se/nyheter/inrikes/efter-orebroskjutningen-har-ar-vapnet-som-politikerna-brakar-om

Nygren, Gunnar. (2018). *Vita fläckar och public service.* Myndigheten för press, radio och TV. https://mediemyndigheten.se/globalassets/dokument/publikationer/rapporter/rapporter-2015-2019/rapport-2018---vita-flackar-och-public-service.pdf?utm_source=chatgpt.com

Nygren, Gunnar. (2024). Journalistiken i det lokala samhället. I Michael, Karlsson & Jesper, Strömbäck (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (s. 299–310). Studentlitteratur AB.

Nygren, Gunnar., & Tenor, Carina. (2020). *Lokaljournalistik: nära nyheter i en global värld.* Studentlitteratur AB.

Orvesto Konsument. (2025). *Räckviddsrapport.* Kantar Media. https://www.kantarsifo.se/rapporter-undersokningar/orvesto-konsument-20252

Polismyndigheten. (2025, 2 juni). *Förundersökningen efter skolattacken på Campus Risbergska är nerlagd.* Hämtad 2025-11-20 från https://polisen.se/aktuellt/nyheter/bergslagen/2025/juni/forundersokningen-efter-skolattacken-pa-campus-risbergska-ar-nerlagd/

Polismyndigheten. (2025, 16 maj). *Viljan att ta sitt liv – orsaken till skolattacken på Campus Risbergska.* Hämtad 2025-11-20 från https://polisen.se/aktuellt/nyheter/bergslagen/2025/maj/viljan-att-ta-sitt-liv--orsaken-till-skolattacken-pa-campus-risbergska/

Region Örebro län. (u.å). *Folkmängd över tid.* Hämtad 2025-12-02 från https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiZGFhNjc1NjktYjA5OS00MTQ0LWJlNDItMDk5ZjY1ZTNhYjc0IiwidCI6ImFlY2U1YjE5LTgyMjctNGMyNy04MjE4LTFhZWExMjBlYzA2MiIsImMiOjh9

Salihu, Diamant., Kirvesmäki, Jimmy., & Larsson, Jens. (2025, 7 februari). Rickard Anderssons vapen: halvautomatiskt kulgevär. *SVT Nyheter.*

https://www.svt.se/nyheter/inrikes/rickard-anderssons-vapen-halvautomatiskt-kulgevar

Schildkraut, Jaclyn., & Muschert, Glenn. W. (2013). Violent media, guns, and mental illness: The three ring circus of causal factors for school massacres, as related in media discourse. *Fast capitalism*, *10*(1), 159-173. doi:10.32855/fcapital.201301.015

Semetko, Holli. A., & Valkenburg, Patti. M. (2000). Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of communication*, *50*(2), 93-109. https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x

Wänström, Johan., & Johansson, Kevin. (2023). *Lokala mediers bidrag till den lokala demokratin: omfattningen på tidningars och SVT:s bevakning av kommunal och regional politik* (Rapport 2023:1). Centrum för kommunstrategiska studier. https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1754734/FULLTEXT01.pdf

Bilaga 1: Kodschema

V1. Kodare

1. Carl Johan
2. Minna
3. Sofie

V2. Publiceringsdag

Två siffror

V.3 Artikel ID

Ange artikelns unika artikelnummer (se katalog)

V4. Källa

1. NA
2. DN
3. SVD

V5. Typ av tidning

1. Lokaltidning
2. Nationell tidning

V6. Lyfter artikeln fram att någon institution (såsom skola, psykiatri, socialtjänst, polis, kommun eller stat) hade en möjlighet att förhindra och/eller mildra konsekvenserna av det inträffade?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V7. Lyfter artikeln fram att någon institution (såsom skola, psykiatri, socialtjänst, polis, kommun eller stat) är ansvarig för händelsen?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V8. Föreslår artikeln några konkreta förslag på lösningar för att något liknande inte ska ske igen?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V9. Lyfter artikeln fram att en individ eller grupp i samhället bär ansvaret för det inträffade? (Gäller inte gärningsmannens ansvar utan endast när andra individer eller grupper pekas ut)

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V10. Beskrivs händelsen som något som kräver omedelbara åtgärder?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V11. Ger artikeln ett mänskligt perspektiv på det inträffade, exempelvis genom att lyfta fram ett offer, vittne eller anhöriga med personliga detaljer?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V12. Använder artikeln personliga berättelser som syftar till att väcka känslor av till exempel empati, ilska, sympati eller medkänsla?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V13. Förmedlar artikeln hur individer eller grupper påverkas av det inträffade?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V14. Går artikeln in på individuella aktörers (gäller personer med koppling till dådet eller platsen) privatliv?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V15. Skildrar artikeln oenighet eller meningsskiljaktighet mellan individer, grupper eller institutioner?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V16. Förekommer anklagelser eller att individer, grupper eller institutioner beskyller någon annan för det inträffade?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V17. Skildrar artikeln två eller flera läger som står i direkt motsats till varandra i relation till det specifikt inträffade?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V18. Innehåller artikeln några moraliska budskap om händelsen?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V19. Innehåller artikeln budskap eller uppmaningar om hur människor bör bete sig?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V20. Framstår händelsen som en del i bredare trender, samhälleliga förhållanden och/eller lagstiftning?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

V21. Framstår händelsen som en isolerad, unik händelse?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

Bilaga 2: Kodbok och instruktioner

Allmänna instruktioner: Hela artikeln läses igenom från början till slut innan svarsalternativen fylls i. För variablerna 6-21 skrivs 1 för ja och 2 för nej. Vid okodbart skrivs 9. För variablerna 1-5, se kodbok. Kodningen av artiklarna kräver viss bedömning och tolkning men dessa ska göras utifrån faktiska observationer i artiklarna, inte utifrån personliga tolkningar av vad som eventuellt står “mellan raderna", eller vad man tror att journalisten egentligen menar. Bedömningen ska utgå från hela texten (rubrik, ingress och brödtext) men bortse från eventuella bilder och bildtexter. Vid osäkerhet läs kodboken för ytterligare instruktioner och om du fortsatt är osäker koda nej (2).

V1. Kodare

1. Carl Johan
2. Minna
3. Sofie

Instruktioner för kodning: Ange kodarens namn

V2. Publiceringsdag

Två siffror

Instruktioner för kodning: Fyll i artikelns publiceringsdatum med två siffror, alla artiklar publicerades i februari 2025, därmed är månad och år överflödigt. Om artikeln publicerades 12/2 2025 skrivs 12 in i kodschemat.

V.3 Artikel ID

Instruktioner för kodning: Ange artikelns unika artikelnummer (se katalog)

V4. Källa

1. NA
2. DN
3. SVD

Instruktioner för kodning: Ange tidningens namn

V5. Typ av tidning

1. Lokaltidning
2. Nationell tidning

Instruktioner för kodning: Ange vilken typ av tidning

Tillskrivning av ansvar

V6. Lyfter artikeln fram att någon institution (såsom skola, psykiatri, socialtjänst, polis, kommun eller stat) hade en möjlighet att förhindra och/eller mildra konsekvenserna av det inträffade?

1. Ja

2. Nej
9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om en eller flera utnämnda institutioner lyfts fram i artikeln genom att de kunde ha gjort mer för att förhindra det inträffade. Detta genom att artikeln antyder att specifika institutioner hade vetskap om problematik/detaljer samt att de inte agerade på dessa/agerade fel innan och/eller under händelsens inträffande. Antydningar här kan till exempel även röra sig om beskrivningar av bristande säkerhet, brist i lagstiftning, brist på agerande från psykiatri/sjukvård/polis/räddningstjänst. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert, kodas nej.

V7. Lyfter artikeln fram att någon institution (såsom skola, psykiatri, socialtjänst, polis, kommun eller stat) är ansvarig för händelsen?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om en eller flera utnämnda institutioner lyfts fram i artikeln genom att de borde ha gjort mer/annorlunda för att förhindra det inträffade. Det innebär att texten lägger skuld på en eller flera aktörer för det inträffade genom att de brustit i sitt ansvar eller sina arbetsuppgifter. Ett exempel på detta är om händelsen ramas in utifrån vapenfrågor och lagstiftning, och därigenom lägger ansvaret på en eller flera institutioner. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert, kodas nej.

V8. Föreslår artikeln några konkreta förslag på lösningar för att något liknande inte ska ske igen?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om konkreta lösningar/förslag på lösningar lyfts fram i artikeln genom uppmaningar, krav eller rekommendationer. Kan till exempel handla om säkerhet i skolor, lagstiftning. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert, kodas nej.

V9. Lyfter artikeln fram att en individ eller grupp i samhället bär ansvaret för det inträffade? (Gäller inte gärningsmannens ansvar utan endast när andra individer eller grupper pekas ut)

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om en eller flera utnämnda grupper eller individer lyfts fram i artikeln genom att de borde ha gjort mer/annorlunda för att förhindra det inträffade. Individen/gruppen kan verka inom en institution eller utanför, viktigt är att fokus ligger på individen/gruppen och inte på institutionen. Exempel: föräldrar, släkt, enskilda lärare,

rektorer, läkare, psykologer eller socialarbetare. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert, kodas nej. OBS: Gäller inte gärningsmannens ansvar utan endast när andra individer eller grupper pekas ut.

V10. Beskrivs händelsen som något som kräver omedelbara åtgärder?

1. Ja
2. Nej

9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om konkreta åtgärder kopplat till det inträffade beskrivs som omedelbart nödvändiga för att förhindra att något liknande inträffar igen. Fokus ligger inte på att åtgärder föreslås, utan på att artikeln beskriver åtgärder som måste implementeras direkt. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert, kodas nej.

Mänsklig inramning

V11. Ger artikeln ett mänskligt perspektiv på det inträffade, exempelvis genom att lyfta fram ett offer, vittne eller anhöriga med personliga detaljer?

1. Ja
2. Nej

9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om människor personifieras i artikeln, genom att nämna detaljer och/eller berättelser som är kopplade till deras individuella egenskaper, agerande, beteende eller upplevelse i relation till dådet. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert, kodas nej. Statistiska eller faktabaserade beskrivningar samt sakuppgifter kodas även de som nej (till exempel beskrivningar av dödssiffran tillsammans med namn och ålder).

V12. Använder artikeln personliga berättelser som syftar till att väcka känslor av till exempel empati, ilska, sympati eller medkänsla?

1. Ja
2. Nej

9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om personliga berättelser återges/beskrivs på ett sådant sätt som anspelar på att väcka känslor hos mottagaren. Detta kan uttryckas genom att journalisten beskriver eller lyfter fram en annan persons känslor och/eller tankar om det inträffade. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert, kodas nej.

V13. Förmedlar artikeln hur individer eller grupper påverkas av det inträffade?

1. Ja
2. Nej

9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om artikeln beskriver hur händelsen påverkat individer eller grupper, till exempel beskrivningar av psykisk och fysisk påverkan hos individer eller grupper i samhället. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert, kodas nej. Sakuppgifter kring antal döda/skadade, utan koppling till andra konsekvenser av detta kodas också som nej.

V14. Går artikeln in på individuella aktörers (gäller personer med koppling till dådet eller platsen) privatliv?

1. Ja

2. Nej

9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om artikeln lyfter fram privatpersoners bakgrund och/eller privatliv. Privatliv tolkas som allt som inte har en direkt koppling till händelsen/brottet. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert, kodas nej. Nej kodas alltså även i fall där redogörelser för privatlivet har koppling till brottet, till exempel att gärningsmannen hämtade ut sina vapen på en specifik tid och dag.

Konfliktinramning

V15. Skildrar artikeln oenighet eller meningsskiljaktighet mellan individer, grupper eller institutioner?

1. Ja

2. Nej

9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om någon typ av meningsskiljaktighet och/eller oenighet skildras i exempelvis en bredare samhällsfråga. Meningsskiljaktigheten behöver alltså inte vara direkt kopplat till dådet. Exempel på detta kan vara artiklar som lyfter fram motstående sidor i frågor om exempelvis vapenlagstiftning. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert, kodas nej.

V16. Förekommer anklagelser eller att individer, grupper eller institutioner beskyller någon annan för det inträffade?

1. Ja

2. Nej

9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas för explicita uttalanden där en individ, grupp eller institution beskyller någon annan för händelsen. Exempel på detta kan vara att anklagelser om att den förda politiken på exempelvis vapenområdet eller den politiska retoriken kring invandringsfrågan har lett till eller bidragit till det inträffade. Det kan även röra sig om anklagelser om bristande säkerhet eller uppsikt av gärningsmannen. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert/finns mellan raderna, kodas nej.

V17. Skildrar artikeln två eller flera läger som står i direkt motsats till varandra i relation till det specifikt inträffade?

1. Ja

2. Nej

9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om artikeln skildrar två eller flera läger i synen på det inträffade. Exempel på detta inkluderar polisens brottsrubricering kontra grupper som vill benämna dådet som terror (motiv), oenighet vad gäller skuldfrågan, ansvar eller händelseförlopp. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert/finns mellan raderna, kodas nej.

Moralisk inramning

V18. Innehåller artikeln några moraliska budskap om händelsen?

1. Ja

2. Nej

9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om paralleller dras mellan händelsen och människors förhållningssätt till vad som är moraliskt rätt. Lyfts ofta fram genom citat och inte i journalistens beskrivning av situationen eller händelsen. Ett exempel på ett uttalande: "Vart är samhället på väg", samt citat eller beskrivningar som pekar på vad som är “rätt eller fel”. Ett exempel på ett uttalande: “Ingen ska behöva uppleva något sådant här”. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert, kodas nej.

V19. Innehåller artikeln budskap eller uppmaningar om hur människor bör bete sig?

1. Ja

2. Nej

9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om artikeln på något sätt förmedlar eller redogör för vad människor bör göra eller hur de bör förhålla sig till det inträffade. Exempel på detta kan vara uppmaningar om att "inte sprida obekräftade uppgifter", "sammanhållning i samhället är viktigt" eller "vi får inte låta hatet vinna". Uppmaningarna kan komma från journalisten, offentliga personer, makthavare eller privatpersoner och vara riktade till allmänheten eller specifika grupper i samhället. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert, kodas nej.

Tematisk/episodisk

V20. Framstår händelsen som en del i bredare trender, samhälleliga förhållanden och/eller lagstiftning?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om dådet kopplas till bredare ämnen och inte framstår som en isolerad händelse. Ett exempel kan vara att det i artikeln finns referenser till statistik som kan sätta det inträffade i relation till samhälleliga trender såsom tidigare skolskjutningar och våldsbrott, psykisk ohälsa, utanförskap eller andra samhällsproblem/fenomen som kan kopplas till händelsen. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert, kodas nej.

V21. Framstår händelsen som en isolerad, unik händelse?

1. Ja
2. Nej
9. Okodbart

Instruktioner för kodning: Ja kodas om artikeln framstår som en isolerad händelse som inte är en effekt av eller har koppling till bredare trender, samhälleliga förhållanden eller lagstiftning. Exempel på detta kan vara att ansvaret/fokuset för händelsen läggs på en eller ett par individer i samhället (såsom gärningsmannen, gärningsmannens föräldrar, offer, anhöriga, enskilda socialarbetare, psykologer eller handläggare) utan att dessa personers agerande/misstag/förhållningssätt/känslor placeras i en bredare kontext. Ett annat exempel kan vara att det i artikeln helt saknas referenser till statistik som kan sätta det inträffade i relation till samhälleliga trender såsom tidigare skolskjutningar och våldsbrott, psykisk ohälsa eller utanförskap. Om detta inte återfinns eller om det är vagt/osäkert, kodas nej. Om någon form (liten eller stor) av koppling till bredare trender/perspektiv dras, kodas nej.

OBS: V20 och V21 utesluter varandra. Ja, kan inte kodas på båda variablerna för en och samma artikel.